

Foia românească

Vineri
25 decembrie
1998

Anul I
Nr. 52

(Serie nouă)

Săptăminal al românilor din Ungaria ♦ Fondat în 1951 ♦ 8 pagini ♦ 20 forinți

În timp de minune

Parcă niciodată nu sosește așa de cu greu asfințitul, parcă nu vrea să se mai întunece. Privesc cu ochii unei copile nerăbdătoare, aștept chemarea mult dorită. Și o aud și intru și stau măgulită în fața Pomului de Crăciun împodobit cu mere roșii, lustruite, bomboane în hîrtii aurii, văd luminile fabuloase ale luminărilor și simt miresma unică a bradului. Dintr-un timp îndepărtat, cînd eram copilă...

Aștept cu nerăbdare ca acel sentiment cunoscut pe vremuri să îl regăsesc în privirea copiilor mei, să văd pe fața lor aceeași emoție, aceea regăsire a minunii infinite. Taina sărbătorii o găsim în eternitate. În sfînta sărbătoare a Crăciunului se încrucișează în prezent trecutul și viitorul. Viața noastră se rotește pe aceleași cercuri, trăim fragmente de timp și „calendarul” multora începe cu Crăciunul, apoi Pămîntul se mai rotește o dată, încă o dată și noi iar stăm vrăjiți de miracolul etern, pe care ni-l simbolizează Pomul de Crăciun împodobit, acest frumos obicei preluat cu cîteva decenii în urmă din datinile germane.

Moștenim obiceiuri legate de sărbătoare și inventăm noi obiceiuri, dar ce e veșnic, unic e semnificația că aceasta sărbătoare este în primul rînd a copiilor. A copiilor care au nevoie de minune. Pentru ei împodobim Pomul de Crăciun, pentru ei cumpărăm cadouri, pentru ei încercăm să facem minuni. Ei sînt speranța noastră, la fel cum pentru creștini, speranța este Isus Cristos, născut în Betleem pentru mîntuirea noastră, aducînd cea mai mare minune în viața noastră în acea seară tainică de iarnă.

Copiii au o sinceră și virgină credință, precum trebuie să o avem și noi, care am re trăit această taină de nenumărate ori. Această sărbătoare trebuie să fie baza noastră pentru viitor atît în legătură cu soarta noastră, cît și în relațiile cu semenii noștri.

În vraja Crăciunului chiar și timpul se oprește, nu ne mai grăbim, dăruim și primim dragoste, bucurie – fără prefaceri, fără minciuni. Ne bucurăm că în acea zi am primit cel mai mare dar, pe însuși Mîntuitorul nostru.

Și degeaba se modifică obiceiurile, se schimbă împrejurările, esența Crăciunului rămîne aceeași. Cele simțite în acel Ajun de Crăciun nu ni le poate fura nimeni, nu ni le poate distruge nimic. Lumea din jur se poate schimba, viața poate să ni se destrame, dar Crăciunul cu întreaga sa semnificație, rămîne sărbătoarea noastră personală și familială.

Cîte și cîte întâmplări am auzit cu toții, cînd în timp de război, în timp de mizerie, în timp de încercări, la Crăciun oamenii parcă ar fi intrat într-un alt spațiu de timp, unde fința omenească își arată latura cea mai bună, unde judecata morală se apropie de cea dumnezeiască. Cînd nu ne cade greu să fim buni, să uităm de supărare, să vrem binele celui alt, să dăruim fără să așteptăm nimic în schimb.

Îmi place perioada din ajunul Crăciunului, perioada de pregătire. Îmi place să caut pentru ai mei darurile cele mai potrivite și să aștept să le văd zîmbetele, să le aud suspinele de bucurie.

Sîntem în timp de minune!

— anra —

Mihai Eminescu

Colinde, colinde!

Colinde, colinde!
E vremea colindelor,
Căci gheața se-ntinde
Asemeni oglinzilor
Și tremură brazii
Mișcînd rămurelele,
Căci noaptea de azi-i
Cînd scînteie stelele.

Se bucur' copiii,
Copiii și fetele,
De dragul Mariei
Își piaptănă pletele,
De dragul Mariei
Și-a Mîntuitorului
Lucește pe ceruri
O stea călătorului.

Dragostea este condiția fundamentală a vieții. Mă bucur că m-am născut într-o familie unde dragostea e pe primul loc, ea îmi încălzește sufletul. La Crăciun, la sărbătoarea dragostei, sper ca în inima tuturor oamenilor de pe pămînt să se nască acest sentiment, fiindcă trăiesc mulți oameni, mai ales copii, care au nevoie de această căldură sufletească. Noi toți care avem dragoste în inimă, să dăruim din ea celor care nu au parte de ea.

Tiberiu Netea, 13 ani, Micherechi

Nașterea, icoană pe sticlă – 1868

Ana Blandiana

Zăpadă

O țară întreagă acoperită de zăpadă nu poate fi – oricît am fi de bătrîni – decît o țară a copilăriei. Cum se explică indiscutabila împletire dintre zăpadă și copilărie, cum se face că aceste două noțiuni – aparținînd unor sfere atît de deosebite, fiind una o încremenire de timp, iar alta o revărsare de materie – se leagă atît de adînc între ele încît înrudirea cu una te înrudește automat cu cealaltă? Cum pot fi adunate la un loc o cădere de alb și o lunecare de ani pentru a se obține această fantastică, invizibilă sumă a fericirii nostalgice și fremătătoare? Evident, nu încerc să răspund, greșesc destul încercînd să pun întrebări. Taina îngemănării dintre copilărie și nea nu e decît o parte (o parte mică și impenetrabilă în strălucire) a lungii taine a supraviețuirii noastre.

Am așteptat începutul de deceniu cu spaima înmulțită simbolic a tuturor începuturilor de ani, neîndrăznind să doresc evoluții, abia sperînd încremeniri și nedegradări, am așteptat începutul de an cu sentimentul acut al trecerii, cu senzația vie a ireversibilității, și ca și cum s-ar fi lăsat înduioșat de spaima mea, și ca și cum ar fi stat în puterea lui să îndulcească marele sunet al gongului, Anul nou a apărut învelit împărătește în hlamide, travestit copilărește cu bărbi și sprîncene fluturătoare de vată, pierdut abil și înveselitor printre ninsori. Dimineața am deschis ochii încet, cu precauție, gata să-i închid la loc la cea mai mică amenințare a urîtului și, neașteptat, neanunțată de nimic, frumusețea mi-a năvălit printre pleoape fluturînd aiuritoare aripi destrămate în vîrf. Anul nou cădea din cer alb și se depunea pe pămîntul bătrîn în nămeți și troiene, rostogolite spre copilărie. Cîți ani trebuie să ai ca să alergi prin ninsoare cu gura deschisă, ca să prinzi fulgii cu buzele și să-i simți stingindu-se ca niște stele înghețate pe dinți? Pînă la ce vîrstă poți să-ți dorești din toate puterile inimii o sanie și poți să visezi viteză, la poalele celui mai firav derdeluș? Care este etatea la care mai poți scrie cu tălpile vorbe mari pe zăpadă și mai poți ștampila cu trupul cruci magnifice pe omăt? Ce întrebări fără noimă, cînd oricine știe că atunci cînd neaua cade, timpul se oprește din căzut.

Cu prilejul sfintelor sărbători de Crăciun, colectivul săptămînalului *Foia românească* Vă dorește Dumneavoastră, tuturor românilor, sărbători fericite, sănătate, pace și tradiționala urare românească: „La mulți ani!”.

DIN FOTOCRONICA ANULUI '98

IANUARIE

Vizita președintelui Emil Constantinescu la Giula

IUNIE

Dezvelirea plăcii în amintirea existenței școlii primare ortodoxe la Giula

SEPTEMBRIE

Festivitatea de inaugurare a noului sediu din Giula al A.T.R.U.

APRILIE

Prima reuniune corală internațională de muzică sacră la, Giula

IUNIE

Întâlnirea foștilor studenți ai Catedrei de limbă și literatură română la Seghedin

OCTOMBRIE

Alegeri locale '98

MAI

Alegeri parlamentare '98

AUGUST

Ziua naționalității române din Bihor, la Apateu

NOIEMBRIE

Tîrnosirea bisericii ortodoxe române din Chitighaz

MAI

Festivitatea închinată amintirii lui Emanuil Gojdu, la Budapesta

SEPTEMBRIE

Au început lucrările de construcție a noului centru cultural românesc la Giula

NOIEMBRIE

Simpozion – ediția '98

MAI

Dezvelirea plăcii comemorative Gheorghe Pomuț, la Giula

SEPTEMBRIE

Ziua Culturală a Românilor din Ungaria, la Chitighaz

DECEMBRIE

Aniversarea a 50 de ani de la înființarea Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria – Giula

„Pentru Minorități”

În vederea formării și menținerii unui climat social optim, a unei conviețuiri pașnice și armonioase cu națiunea majoritară, și a stimulării interesului opiniei publice față de minoritățile conlocuitoare – în conformitate cu Declarația ONU privind drepturile omului aparținător comunităților minoritare, etnice, religioase și de limbă – guvernul maghiar a declarat în anul 1995 ziua de 18 decembrie drept „Ziua Minorităților”.

Aflându-ne în al patrulea an de la declarația amintită, în ziua de 18 decembrie 1998 în Sala Congreselor din Parlament, președintele Guvernului, **Viktor Orbán** a înmănat distincția „Pentru Minorități” acelor comunități și persoane din țară și de peste hotare, care au desfășurat o activitate deosebit de remarcabilă în viața publică, în interesul minorităților.

Față de anii trecuți, de data aceasta au fost acordate numai patru premii. Două au fost înmănate persoanelor și comunităților din Ungaria iar două reprezentanților de peste hotare. Din păcate, în acest an din cadrul minorității române din Ungaria nu a fost distins nimeni.

Programului organizat de „Ziua Minorităților” a continuat la Casa de Cultură a Bulgarilor, unde a avut loc un program cultural. La spectacol minoritatea română a fost reprezentată de muzicantul **Vasile Csotye** și de dansatorii **Ioan Gomboș** și **Robert Marc**, toți trei tineri din Micherechi.

(j)

Am citit în presa din România

Reprezentanții arădeni ai coalitiei aflate la putere au semnat recent un apel adresat Președinției, Parlamentului și Guvernului României, în care cer înființarea unui *Minister al românilor de peste hotare*, – ne informează ziarul *Cotidianul*.

Ei spun că, în timp ce pentru minoritățile din România există un minister, pentru cele 10 milioane de români din afara granițelor există numai *Departamentul pentru românii de peste hotare*. Președinți ai mai multor partide arădene doresc să fie legiferată prezența în Parlament a câte unui reprezentant al comunității românești din alte țări. Dar pînă atunci este cerută înființarea unui Consiliu al reprezentanților comunităților românești, cu rol consultativ pe lângă viitorul Minister al românilor de peste hotare. Semnarii apelului mai cer ca programele și manualele școlare din România să includă obligatoriu teme despre românii din jurul granițelor. De asemenea, se solicită ca un loc din Consiliul de Administrație al TVR să fie rezervat unui reprezentant al românilor din afara granițelor. La TVR ar trebui să se înființeze și o redacție specializată, care să realizeze emisiuni regulate, similare celor dedicate acum minorităților. Legea sponsorizării ar trebui să acorde facilități reale celor ce ajută românii de peste hotare, iar o pagină de Internet ar trebui să le fie dedicată, se mai spune în apelul politicienilor arădeni.

În aceste zile apare

CALENDARUL ROMÂNESC 1999

– primele pagini cuprind o parte calendaristică cu sărbătorile și onomasticele corespunzătoare.

Urmează:

– un amplu capitol care prezintă localitățile cu populație românească, viața, realitatea, atmosfera lor;

– pagini bogat ilustrate din viața tineretului școlar și preșcolar, acțiuni culturale-sportive și de cultivarea limbii materne, serbări școlare, întâlniri;

– scrieri ale autorilor noștri, rod al unor cercetări din domeniul trecutului nostru istoric și etnografic;

– curiozități, careuri, lecturi distractive.

Ce ne așteaptă...?

Peste câteva zile, ultima filă din calendarul anului 1998 va cădea. Încă un an se va pierde în umbra veșniciei și altul se va crea în același spațiu. La prima vedere fiecare an, parcă se aseamănă cu cel anterior. Fiecare an aduce aceleași anotimpuri dar parcă și zilele sînt la fel. Avem senzația că anii sînt aceiași, dar între ei există o mare deosebire. Anii se deosebesc unii de alții prin urmele și formele pe care le imprimă în sufletele noastre. Anii se deosebesc între ei și prin schimbările ce s-au petrecut în lumea noastră.

Anul pe care îl lăsăm în urmă aproape toată populația țării l-a petrecut în lamentații generale, după ce toată lumea s-a plîns de sărăcie, după ce am studiat îngrijorați statisticile de creștere a șomajului și a prețurilor... Anul 1999, în care vom intra, ne ascunde, deocamdată, ce bucurii sau suferințe ne așteaptă. Dacă ne îndreptăm atenția spre dilemele anului 1999 cu siguranță reiese faptul că pentru destinul comunității românești din țara noastră va fi un an decisiv. Aceasta pentru că ar trebui să știm să aducem decizii înțelepte în câteva probleme importante, cu o consecință decisivă pentru anii ce urmează. Una dintre aceste chestiuni este înființarea autoguvernării pe țară. O problemă care necesită înainte de toate o unitate de opinii și acțiuni. Mobilizarea electorilor, convingerea lor de a-și manifesta în public voința, ceea ce la noi este o întreprindere riscantă, deoarece în această privință parcă n-am ști să ne organizăm, să ne închegăm într-o comunitate. În schimb ne confruntăm – să nu zic ne certăm.

Faptul este grav, deosebit de grav. Motivele sînt cunoscute, dar absolut ne la locul lor acum, în aceste luni, săptămîni și zile de frămîntare, cînd ar trebui să ne dezmeticim, să ne unificăm forțele spirituale, intelectuale și fizice. Căci sîntem la ultima oră a identității de naționalitate. Acum avem marea șansă de a ne regăsi, de a ne apropia.

Dacă vom pierde această ocazie, mă tem că altă șansă nu vom mai avea...

Deci, cum va fi anul 1999?

Pe scurt: foarte greu, dar să sperăm să fie un an de pace, un an de reconciliere în care noi, toți românii de Ne aceste meleaguri vom reuși să ne realizăm planurile, dorințele.

– juhász –

Birou în folosul românilor din Apateu

Conform Legii privind Drepturile Minorităților Naționale și Etnice din Ungaria, în anul 1995 guvernul a separat un fond de recompensare a minorităților în valoare de 500 de milioane de forinți. Din acest cadru financiar au fost achitate cheltuielile de instalare și amenajare a noilor sedii ale autoguvernărilor minorităților pe țară. Tot această lege dispune și de asigurarea condițiilor de funcționare a autoguvernărilor minoritare locale. Prin urmare, autogovernare locală respectivă este obligată să asigure condițiile de funcționare, să pună la dispoziție o parte de clădire sau un spațiu aparte pentru funcționare.

Îmbucurător că în lunile trecute am putut relata despre astfel de inaugurări. În săptămîna trecută șirul acestora a continuat cu Apateu, unde a avut loc o serbare asemănătoare. Autogovernarea minoritară din comună a luat în posesie un birou, care în viitor va servi ca sediu și loc de întîlnire a românimii din Apateu.

La inaugurarea festivă au luat parte și membrii Prezidiului A.Ț.R.U. De altfel după cuvintele primarului **Imre Dani**, noul birou a fost sfințit de părintele **Origen Sabău**. Pentru amenajarea acestei încăperi Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria a pus la dispoziție și Autogovernării din Apateu – asemenea celorlalte – un fond de 500 de mii de forinți.

(j)

☞ Dragostea este cel mai deosebit sentiment. Mulți oameni cred greșit că dragostea și bucuria depinde de bani. Dar dragostea o primim de la familie, deși sînt multe familii care și Crăciunul și-l petrec în sărăcie. Dacă aș putea, mi-aș împărți cu aceștia bucuria mea. Trebuie să știți că sărbătoarea Crăciunului nu stă doar din cadouri și cumpărături, ci din dăruirea dragostei, fiindcă de aceasta ne bucurăm cel mai mult. Să vă bucurați cu toții, voi care trăiți în mare dragoste, fiindcă mulți nu au parte de ea. (Maria Puskár)

☞ Dragostea este comoara vieții. Fără dragoste pămîntul ar fi ca o casă fără acoperiș. Cea mai frumoasă sărbătoare a dragostei este Crăciunul, fiindcă cu toții dăruim și cu toții primim. (Vasile Bozga)

☞ Pentru mine dragostea e foarte importantă, în familia noastră acest sentiment e prezent în fiecare zi. La Crăciun cea mai mare bucurie o înseamnă faptul că sîntem împreună. Bucuria și dragostea vine din inima noastră și nu se poate cumpăra pe bani. Chiar și cea mai mică dragoste poate însemna la un moment dat o mare dragoste. (Roland Juhász)

☞ Dragostea e un sentiment care nu poate lipsi din nici-o situație și față de nici o ființă. La Crăciun sărbătorim Nașterea lui Cristos care ne-a spus: că de acolo vor ști că ești fiul meu că vei iubi semenii tăi, precum vă iubesc eu. (Silvia Csóka)

☞ Dragostea este esențială în viața de toate zilele. Nu mi-aș putea închipui familia și sărbătorile fără prezența dragostei. E important ca oamenii să se iubească, fiindcă numai așa se pot ajuta unul pe altul. În lume e hotărîtoare dragostea care radiază din cercul familiilor. Eu

OPINIA COPIILOR

Dragi copii! Această rubrică este a voastră! Vă stă la dispoziție în orice caz cînd aveți o părere despre orice vă interesează, indiferent din ce domeniu. Din cînd în cînd o să vă mai adresăm și noi cîte-o întrebare, dar așteptăm și scrisorile voastre. Să ne scrieți ce vă preocupă, ce v-a plăcut, ce nu v-a plăcut, ce ați rezolva altfel. Dar tot așa aveți posibilitatea să puneți întrebări unor oameni cunoscuți din rîndurile noastre, ale adulților.

Deci vă rog, nu fiți timizi și scrieți-ne!

De data aceasta m-am adresat colegilor voștri din clasele a 7-a din Mîcherechi cu întrebarea: ce înseamnă pentru ei sentimentul dragostei. Scrisorile m-au impresionat și m-au făcut să mă bucur că și voi, copiii, aveți atîtea gînduri de bine în inima voastră. Vă rog pe toți – dar de data aceasta și pe adulți – să citiți aceste frumoase mărturisiri primite tocmai în preajma Crăciunului!

Ana Radici

mă bucur că trăiesc într-o familie, unde părinții ne iubesc asemănător, pe mine și pe fratele meu geamăn. (Silvia Árgyelán)

☞ În sărbători cel mai frumos și mai valoros lucru e dragostea. Sărbătoarea mea preferată este Crăciunul, fiindcă atunci se adună la un loc familia, rudele, prietenii și numai lucruri frumoase se întîmplă, ca dăruirea cadourilor. (Géza Balogh)

☞ Pentru oricare om dragostea e un sentiment hotărîtor, e important ca pe toți să ne iubească cineva. Sînt bucuroasă că trăiesc într-o familie a cărei viață este bazată pe acest sentiment. (Marta Fekete)

☞ Dragostea e cel mai puternic sentiment fără care nici nu am putea exista, fiindcă face parte din viața noastră. Fără dragoste viața ne-ar fi rea și amarnică. La Crăciun, de ziua Nașterii lui Cristos trebuie să fim foarte bucuroși. Eu umblu

la adunare unde învățăm cum să ne făurim o viață bucuroasă și să fim buni. (Toma Árgyelán)

☞ Dragostea e născătoarea armoniei din familie, ea unește oamenii. Fiecare ființă are nevoie de ea. Crăciunul e sărbătoarea dragostei, bucuriei și speranței. În inima fiecărui om există dragoste, doar o demonstrăm în fel de chipuri. (Alexandra Ruzsa)

☞ Fără dragoste nu poți trăi, ea te încălzește, iar la Crăciun dăruiește. Este un sentiment profund și bogat. Cea mai importantă sarcină a lumii este ca oamenii să se iubească. (Aurel Martin)

☞ Dragostea e cel mai însemnat sentiment, iar Crăciunul cea mai frumoasă sărbătoare. E greu să definesc acest sentiment, știu însă, cînd simt în jurul meu dragoste, sînt foarte bucuros. (Petrus Ruzsa)

☞ Dragostea înseamnă bucurie, ce nu poți exprima prin cuvinte, doar cu suflete

și cu inima. Dragostea este un sentiment care unește familia și nu o lasă să se destrame. (Gheorghe Kozma)

☞ Dragostea este cel mai deosebit sentiment uman. E prezentă în întreaga lume. Cei ce trăiesc în familie, simt cel mai adînc acest sentiment. Eu îmi doresc să pot dăruir cît mai mare bucurie oamenilor din preajma mea. (Brigitta Gurzó)

☞ Să iubești este un lucru frumos. Părinții noștri ne cresc într-o dragoste nemărginită și noi trebuie să fim gata să le mulțumim această grijă. Dar nu e important să mulțumim doar prin daruri ci, cînd va fi cazul, să-i ajutăm. (Vasile Orosz)

☞ Capacitatea de a ști a iubi este cea mai frumoasă comoară a omului. Trebuie să o prețuim și să avem grijă de ea să nu o pierdem. De Crăciun avem posibilitatea să o demonstrăm chiar printr-un mic cadou sau o vorbă bună. (Vasile Kozma)

☞ Dragostea familiei e foarte valoroasă pentru mine. Acum de Crăciun, prin mici cadouri aș vrea să arăt și eu membrilor familiei noastre cît de mult îi iubesc. Dragostea e cel mai bun lucru din lume. (Orsolya Patkás)

☞ Dragostea este un lucru bun care există între oameni. Ocupă cel mai mare loc în inima oamenilor. (Ioan Gurzó)

Dragostea este un lucru frumos, prin care putem arăta cele mai adînci sentimente din inima noastră. (Victoria Kovács)

☞ Cînd aud cuvîntul dragoste, mă gîndesc imediat la mama mea, care m-a crescut în mare dragoste, pentru care îi mulțumesc și îi mărturisesc că o iubesc și eu. (Aurica Kolozsi)

Mai amu-s cîteva zile
Unu din feciorii mei
M-o rugat să merg la ei
Într-o zi de iarnă tare
La diznotor la Nană Floare.
Strînsu-s-au vecini-odată
Cu neamurile mai de-proape
Toți cu toții laolaltă
La un pahar, două de pălincă
Și porcul de coadă să-l prindă
Fie clisa grasă, și-o mînce gazdele cu sănătate
Dau binețe rînd pe rînd
Toți dă sănătate-n chin
Cu pălincă, bere și vin.
După o oră și jumate zice unul mai din spate
Haideți oameni nu faceți tor
Pînă porcu nu e mort
În coteț era un porc, doamne mare dobitoc
Cînd mă gîndeam cum l-am prinde
Mi s-a umpleau și gacile, feri-mă doamne de ele!
Să loveau oamenii-n coate, cine-i, unde-i, care-l poate?
Funea-n gură să-i pună
Și așa să-l tragă afară
Bace Toader mai dă vrîstă
Mai pătîmat, mai cuminte
Să sufulcă și tușește... H, H, H...!
Și lîngă porc să oprește:
Ce băieți slabi mai sînteți
Dă nu veniți în coteț
Și atunci cei de din-afară
Toți pe porc se aruncară
Nici un grai nu mai vorbesc
Și-n ocol se opresc
Gîfîia porcu a silă, dar lor nu le era milă:
Hopa, țupa! Țupa, hopa!

Diznotor la Nană Floare*

Și-a găsit porcucu popa.
Ține-l, lasă-l, ia-l dă coadă
Zdup cu porcu în țărîna
În țărîna cea cam moale, în china lui Nană Floare
Dar și oamenii pînă atunci, erau exact ca niște porci
Și-atunci de cole vine pruncu
Cu blidu și cu cuțitu
Sînge porcu dacă a da
De prînz pe masă s-a găta
Bace Toader dinainte
Cu cuțitu porcu-npunge
Vîrfu pînă ceafă afară ieșe
Și numa-n genunche să oprește
Unu țipă, altu urlă
Doctor cheamă, medic strigă
Doctor, medic, dapu cui?
Porcului ori omului
Încă atunci nu se știe, oare a cui sînge curge?
Unu acasă știopătază, ceilalți ordinul așteaptă
Haideți oameni nu mai stați
E mult pînă a fi cărnaț „fîleg cărnați afumați”
Adevărat, adevărat, cei care au mai rămas
Nu mult au mai închinat
Cu păhăruțul plin
Nici cu pălincă, nici cu bere și vin.
Lucrurile s-au făcut
Ziua aceasta a trecut
Ziua cea de iarnă tare
Cu diznotorul lui Nană Floare.

*Acest monolog a fost interpretat la Concursul „Tezaur românesc” și-a fost întocmit în special pentru acest concurs de profesorul tată Vasile Martin și de interpretul – fiu Aurel Martin. Aceste rînduri umoristice le publicăm drept cadou de Revelion cititorilor noștri.

După atâtea relatări și comentarii referitoare la situația îngrijorătoare și la problemele cu care se confruntă românimea din Ungaria de azi – materiale care au ocupat un spațiu hotărâtor și în paginile ultimelor numere ale săptămânalului Foaia românească – în fine, putem servi cititorilor noștri și cu o știre bună, anume: cu ocazia zilei radiofoniei ungare, Prezidiul Radiodifuziunii Ungare a acordat un Premiu de excelență emisiunii „Pe undele Europei”, („Európa hullámhosszán”) redactorilor János Lang și Petru Cîmpian. Acest simbol al recunoașterii activității radiofonice transfrontaliere a fost înmănat la 1 decembrie în sala festivă a Academiei de Muzică din Budapesta. După cum a declarat István Hajdú, președintele Societății de Radiodifuziune Ungară în cadrul festivității această emisiune creează în regiunea noastră o mică Europă.

Lucru firesc și, totodată, plăcut să-l intervievăm pe acel Petru Cîmpian, care ne este prieten și coleg, pe care evident îl cunosc personal mulți români din Ungaria, dar – sper nu-i cu supărare – și mai mulți doar „prin voce” emisiunilor radiofonice. Și încă o completare deloc neglijabilă: noul distins este, totodată, atât șeful adjunct al Studioului din Seghedin, al Societății Maghiare de Radiodifuziune, cât și șeful Redacției în limba română aflată tot în acest oraș.

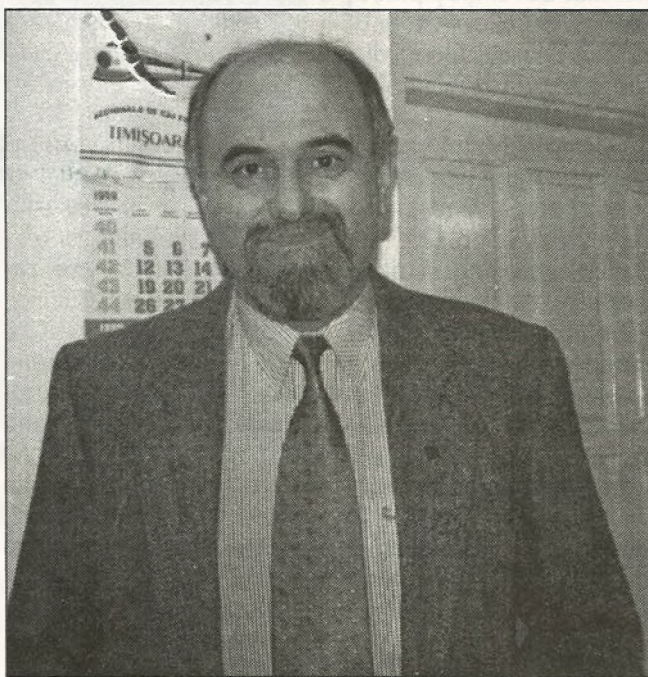
– După ce mi-am permis să afirm că mulți dintre românii de pe aceste meleaguri îl cunosc doar „prin voce” l-am solicitat pe interlocutorul nostru să ne împărtășească câteva momente din cariera sa, chiar începând cu familia din care se trage și pînă la terminarea studiilor.

– Sînt descendentul unei familii românești cunoscute în Orașul Mic Românesc din Giula. Vorba și climatul românesc era, pe atunci un lucru firesc și în casa noastră de pe strada Jász Lukács. Prima mea limbă vorbită a fost, acea limbă românească pe care tata a perfecționat-o în timpul studiilor sale la Liceul Gojdu din Oradea și a mamei mele, care era cea vorbită în Orașul Mic Românesc din Giula. A fost deci cu totul firesc ca studiile mele primare să le fac la Școala generală cu limba de predare română din oraș. Luînd însă în considerare șansele continuării studiilor medii și cele superioare, sfatul familial a decis să trec la Liceul „Erkel Ferenc”, tot din acest oraș. După terminarea liceului, și după câteva încercări nereușite mi-am început studiile superioare la Seghedin, pe care apoi le-am continuat la Budapesta, unde am terminat în 1978, obținînd diploma de profesor de română și franceză.

– Dacă știu bine, și sper că da, din momentul obținerii diplomei și pînă în prezent ați lucrat – deși în diferite locuri și funcții – în domenii care au avut și au o tangență cu românimea din Ungaria, cu relațiile ungaro-române.

– S-a întîmplat ca și în povești ca să revin după cinci ani

De vorbă cu Petru Cîmpian, distins cu Premiul de excelență

de studii ca profesor acolo, de unde am plecat ca student. Catedra de Limbă și Literatură Română a Institutului Pedagogic Superior din Seghedin mi-a fost primul loc de muncă după terminarea facultății. Catedra a fost un loc nespus de prielnic pentru formarea viziunii și spiritualității mele. În acea perioadă, în anii optzeci, aproape în fiecare zi am dezbătut la catedră, mergînd uneori pînă la infinit problema existenței noastre sau starea și modalitățile îmbunătățirii învățămîntului românesc ori stadiul legăturilor româno-maghiare. Acei 13 ani au făcut și din mine un devotat susținător al intereselor comunității noastre. În acel atelier al confruntării ideilor am reușit și eu să mai fur cîte ceva din „petrușanismul” sau „cosmismul” cunoscut și recunoscut în rîndul intelectualilor noștri. Tot în acea perioadă, odată cu pornirea emisiunilor televizate în limba română am devenit, la invitația redactorului-fondator, colaboratorul externist al „Ecranului nostru”.

De aici încolo triumful spiritual, format la catedră s-a lărgit odată cu prezența cît mai frecventă a „frățeanismului” la Seghedin. Imediat după declanșarea transformărilor sociale din 1989, ajutate și de schimbările unor condiții de pînă atunci, în 1990 am schimbat catedra profesorală cu microfonul. Totdeauna am dorit să-mi spun părerea, să fiu ascultat și de alții, deci prin acest schimb am considerat că voi putea face poate chiar mai mult pentru definirea și apărarea intereselor românității noastre din Ungaria.

– Premiul de excelență l-ați primit pentru nivelul emisiunii „Pe undele Europei”, emisiune transfrontaliară, care – cităm cuvintele lui István Hajdú – „crează în regiunea noastră o mică Europă”. Ce cuprinde, acoperă declarația președintelui Societății de Radiodifuziune Ungară?

– La Consfătuirea Euroregională organizată în februarie 1996 la Seghedin, s-a conturat voința politică a unei cooperări de parteneriat euroregional transfrontalier, care cuprinde regiunile limitrofe din Ungaria, România și Serbia. S-a ridicat și necesitatea existenței unei căi de informare în mai multe limbi pentru populația multinațională din Euroregiunea Dunăre-Mureș-Tisa-Criș, ca aceștia să fie informați despre procesele actuale ale cooperării și integrării europene. Avînd în vedere că orașul Seghedin se situează din punct de vedere geografic în centrul acestei regiuni, respectiv faptul că Studioul din Seghedin al Societății Maghiare de Radiodifuziune dispune de o infrastructură potrivită, de programe radiofonice în mai multe limbi și de relații profesionale transfrontaliere, Studioul din Seghedin – în colaborare cu Radio Timișoara – s-a angajat să îndeplinească acest rol. Emisiunea bilingvă „Pe undele Europei”, realizată împreună cu Radio Timișoara, de doi ani deja dorește să aibă în atenția sa toate evenimentele și toate domeniile legate de euroregiune: cooperarea între diferite sfere – economie, administrație, învățămînt; protecția mediului; rolul tradițiilor istorice și al relațiilor culturale; formarea valorilor europene, dezvoltarea regionalismului și a mentalității europene; prezentarea multicolorității regiunii și dizolvarea neîncrederii. Colectivul redacțional este compus din cîte doi redactori de la Radio Timișoara – Agneta Nica și László Lehőcz – și de la Radio Seghedin – János Lang și Petru Cîmpian. Cu ajutorul emisiunilor difuzate în limba maternă, respectiv în mai multe limbi, se pot dizolva suspiciunile istorice multiseculare în regiune, iar prin cunoașterea reciprocă se poate obține apropierea dintre comunități, în primul rînd pe plan cultural. În ce privește domeniul economic, este cert: schimbul de informații va înviora și viața economică.

– Vă mulțumesc pentru interviu, dorindu-vă succes și în viitor.

– km –

Ziua Omului...

Să ne bucurăm împreună de ziua aceasta, ziua cea unică și irepetabilă, Ziua ce ne-a fost dată de la nașterea noastră dintîi...

Nimeni nu știe cînd vine, nimeni nu știe cînd pleacă, dar ziua aceasta a fost și rămîne ziua fiecăruia dintre noi.

Trăiește-o, dar, precum se cuvine, frate-geamă al meu, părerea de rău să nu te cuprindă cînd cade-nserarea!

Dar, Doamne, cît de multă-i risipa, îndoiala aceasta de-a fi și rămîne, om în puterea Cuvîntului Om!

De multe ori nu mai avem timp, noi, robii Timpului, nu mai avem răbdare și liniștea ei...

Alergăm, alergăm într-o continuă ceartă a pașilor noștri învățînd pînă la capăt să meargă, scrișnetul dinților, scrișnetul roților-frînă și renegare deopotrivă.

Adevărul e crud, nu știm să ne trăim îndeajuns ziua aceasta ce ne-a fost dată, Ziua pentru care vom da socoteală atunci, cînd va fi Ziua Lui, ziua cea neștiută, cea fără de veste, ziua promisă mereu...

Nimicul, marele Nimic, ne macină gîndul, tăcerea din noi.

De la Cain încoace gîlceava ne bîntuie Visul...

Abia cînd vine tîrziul ne-aducem aminte de ziua din noi.

Între ziua aceasta și ziua aceea stă și rămîne Cuvîntul.

Nicolae Nicoară-Horia, Arad

Recent a văzut lumina tiparului volumul „Cînt și muzică” pentru clasa a 6-a, manual aprobat de Ministerul Culturii și Învățămîntului Public.

Această carte a apărut la Editura „Etnikum” din Budapesta, semnată de autorii Veronica Garami și Gheorghe Flueraș, cu ilustrații frumos colorate, concepute de Erica Moț.

Consfătuirea prietenilor români și maghiari

Cu cîteva zile în urmă Asociația de Prietenie Ungaro-Română din județul Bichiș, în frunte cu președinta Margó Gyarak, a organizat la Békéscsaba o consfătuire la care au sosit și oaspeți din România. Cuvintele de salut rostite în ambele limbi de Gheorghe Grósz, președintele Autogvernării minoritare române locale și președinta Asociației au fost urmate de prelegeri, discuții libere legate de extinderea posibilităților de colaborare între instituțiile de învățămînt și căminele de elevi din cele două țări.

Profesoara Florentina Copuț din Beiuș a înaintat participanților un proiect de colaborare, care a cuprins:

– Colaborare pe linie metodică și pedagogică, prin: realizarea schimburilor de experiență între profesorii de diferite specialități, a unor programe comune pe discipline de învățămînt, a unui program comun în activități extrașcolare (cercuri de elevi, concursuri de matematică, fizică, informatică etc.).

– Colaborarea pe linia activităților educative, cultural-distractive și sportive, propunîndu-se: organizarea unor tabere de informatică de o săptămîină (Beiuș-Békéscsaba), a unor tabere de ecologie și protecție a mediului (există o tradiție de șase-șapte ani cu orașul Komló); realizarea unor festivaluri artistice Beiuș-Békéscsaba; organizarea unor proiecte educative transfrontaliere pe anumite probleme de interes bilateral și organizarea unor activități sportive.

În cadrul programului de trei zile (la realizarea căruia organizatorii au primit prin concurs, sprijin financiar – 81.100 Ft – din partea Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”), participanții printre altele au vizitat orașul (la Muzeul Munkácsy) fiind călăuziți de Elena Csobai, s-au deplasat și la Giula, unde au făcut un scurt popas la biserica ortodoxă română, fiind primiți de părintele vicar episcopesc Pavel Ardelean.

Cu scopul întăririi relațiilor de viitor, viceprimarii Teodor Puie (Beiuș) și Ferenc Szilvási (Békéscsaba) au purtat convorbiri în privința activităților de colaborare dintre cele două orașe.

– E. Bányai –

În mediul rural Anul Nou, sărbătoarea bucuriei și a veseliei era însoțită de o complexitate de obiceiuri, de practici de natură magică, precum și de un vast repertoriu de urări de bine. Sărbătorirea gălăgioasă a sosirii zilei de înnoire a anului este o datină cu o geneză străveche, practică de toate popoarele europene.

În această formă de petrecere se ascunde scopul de a supune forțele purtătoare de nenorociri și de a câștiga protecția puterilor benigne, care în noul an aduc pentru individ și colectivitate belșug și armonie. Pentru insul folcloric Ajunul Anului Nou încoronat de „miezul nopții”, timpul intermediar dintre anul vechi și cel nou, încheie în sine arhaice simboluri cu o varietate de sensuri. În mentalitatea individului cu cultură populară „miezul nopții” e dotat cu o putere magico-rituală, de această oră se leagă fel de fel de credințe și superstiții. E ceasul activității forțelor magice care influențează destinul uman. Perioada de trecere e potrivită diferitelor vrăji de dragoste și unor procedee de prevestire a viitorului. Aceste activități precum și alte jocuri distractive își aveau desfășurarea în noaptea de revelion, în cadrul unor manifestări social-culturale și al unor întruniri organizate pe criterii de vîrstă, de vecinătate ș.a.

Unul dintre cele mai răspândite obiceiuri practicate de români e cel intitulat „Verjelul”, datină purtătoare de multiple sensuri. Jocul pronostic „Verjelul” are „o geneză păgînă, precrestină”, era un obicei calendaristic practicat în ajunul Crăciunului sau al Anului Nou.

În lucrarea *Folclor literar românesc* se evidențiază rolul complex al acestui obicei: „...este cunoscut în popor sub trei variante. Prima este o profeție pentru anul care vine, urmată de o petrecere, în care se realizează înrudierea sau încuscrirea participanților. A doua variantă, practică de fete, se referă la cunoașterea (cred ele) viitorul urșiți (soți). A treia formă sub care se manifestă obiectul, de data acesta numai în rîndul flăcăilor, se deschide cu o petrecere, urmată apoi de primirea și ospătarea invitaților”.

Despre asemenea mijloace de prorocire scrie și D. Cantemir în *Descrierea Moldovei*, deci jocul de prevestire a viitorului era cunoscut și de moldovenii (punînd niște nuiele într-un chip știut, în noaptea dinspre 1 ianuarie, se încumetă să ghicească toată nenorocirea și năpasta pe care le va aduce anul întreg). O altă variantă a acestei ceremonii de destăinuire a viitorului e consemnată de G. Moldovan în lucrarea *Românii din Ungaria* (p. 221) în felul cum îl practicau fetele din jurul Năsăudului prin intermediul ursitoarei. Sim. Fl. Marian în lucrarea „Sărbătorile la români” (p. 44) descrie în mod detaliat obiceiul Verjelului.

În cele mai diferite variante ale jocului pronostic obiceiurile cărora li se atribuiau dar profetic diferau de la o regiune la alta (de la o localitate la alta), însă rolul de previziune e același în fiecare formă de profetizare. Asemenea procedee magice au cunoscut și româncele din Cenadul Unguresc, Chitighaz și Bătania.

Cenădenele în Ajunul Anului Nou puneau pe masă 12 farfurii întoarse cu fundu-n sus, în timp ce una dintre ele ieșea afară, să nu vadă obiectele așezate sub ele. Rolul ei era descifrarea mesajului legat de calitățile și meseria viitorului partener (sau soț). Ca ex.: „colacul” era însemnul bogăției, „pîinea” a bunătății, „oglină” simboliza frumusețea, „sticla cu țuică” prevestea că va fi bețiv, „mie-re” prorocia că va fi drăgostos etc. Obiceiul distractiv cu caracter de prevedere a viitorului era numit de chitighăzene „Verjeluțale” iar românii din Bătania îl cunoscut sub denumirea de „Sînvacii”. (Aceste forme de profetizare sînt așternute pe hîrtie de Emilia Martin în lucrarea *Sărbători calendaristice la românii din județul Bichiș* p. 70).

De-a lungul secolelor „verjelul” a trecut printr-o formă de metamorfozare, pierzîndu-și geneza „de obicei calendaristic”, însoțind diferite petreceri ale nubililor. După mărturisirile unor informatori asemenea mijloace de profetizare se cultivau și la șezătorile din Chitighaz și Otlaca-Pustă. Flăcăii din comunele amintite „furau din fuior cîlt și făceau bîrdie, îl aprind’eu și îl aruncau în sus zicînd: a fi neagră, a fi mînerie la țăchi” (Inf.: Chitighaz Maria Brindaș, n. Botaș, 1918; Otlaca-Pustă, Maria Ceche n. Gabor, 1914).

„Verjelul” în felul cum îl practicau micherechenii, este o variantă a jocului arhaic cu un specific local, cu formă și sens înnoit. El și-a pierdut rolul inițial, acel de ocazie rituală pentru desfășurarea unor procedee magice cu scopul de prevestire a viitorului, și a devenit o întrunire distractivă însoțită de muzică și dans, organizată pentru indivizi căsătoriți, deoarece – conform comportamentului tradițional, ethosului popular – nu li se cuvenea să

Obiceiuri și urări de Anul Nou

mai participe la jocurile de duminici și sărbători.

(Această petrecere tradițională este descrisă în mod detaliat de Al. Hoțopan în *Izvorul* 1984/2 (p. 3–9) și de Emilia Martin (op. cit. p. 68–69). „Verjelul” se organiza la case unde participanții duceau mîncăruri și băuturi. Dansau, cîntau și chiuiau pînă la crăpatul zorilor. În toiul întrunirii gălăgioase se interpretau strigături adecvate locului și momentului, mai ales catrene de veselie, însă și unele pe tema necazului, a soartei și a norocului.

În noaptea de revelion generația mai vîrstnică se aduna la vreun vecin, unde femeile cîntau, discutau, iar bărbații jucau la cărți și mai ciocneau paharele. La „miezul nopții” ce auzau pocniturile bicicletelor, sunetul bucinului, clopotelor și al tobelor, prin care tinerii vroiau să îngroape anul trecut și să îmbrățișeze anul nou. Doreau totodată să supună forțele răufăcătoare, și să câștige ocrotirea celor divine, care aduc rodnicie și fericire. Pînă cînd pe fecioarele satului le-a interesat vrăjile de dragoste, pe gospodarii mai vîrstnici îi preocupa prevestirea mersului vremii, vroiau să afle dacă anul va fi „bun” sau „rău”, îmbelșugat ori sărăcios. E. Martin în lucrarea sus-citată descrie obiceiul de întocmire a „calendarului de ceapă” și cel „de bucate” cu o menire strîns legată de veniturile materiale din noul an. Mai cunoaștem încă și o altă formă de prorocire a mersului vremii în modul cum îl cultiva micherechenii. În primele clipe de după miezul nopții, gospodarii mai experiențați ieșeau în curte sau în grădină și urmăreau direcția vîntului.

Dacă vîntul sufla dinspre răsărit – asociind simbolul luminii – destăinuiau un an rodnic, iar dacă sufla dinspre apus (sau nord) prevesteau un timp neprielnic.

Credințele, urările de bine legate de Anul Nou își au menirea să pricinuiască noroc, sănătate, armonie – tot ce ferește și îmbogățește viața insului uman. După credința populară se necesită ca prima zi a noului an să fie plină de seninul bucuriei, pentru ca această atmosferă veselă să stăpînească toate zilele anului care vine. În mentalitatea tradițională urările rostite de băieți, bărbați și țigani aduc succes, noroc în viața individuală și cea colectivă. Urările de bine sînt niște formule magice cu o atmosferă profund arhaică. Închid în ele o lume de mister, de o străveche formă a gîndirii, și prin ele – pe plan magico-religios – se tîlmăcește vraja în cuvinte.

Strămoșii noștri cunoșteau multe și bogate urări de bine, dintre care unele se mai păstrează și în zilele de azi. Prin ele urau consătenilor abundență, îmbelșugare, fertilitate. Despre aceste texte tradiționale cu o menire pozitivă P. Caraman în *Magia populară* evidențiază: <Însăși etica noastră de toate zilele cu diferite „binețe” ce-și dau oamenii între ei, se întemeiază aproape pe magie! Căci ce sînt atîtea expresii de politețe, fosilizate de vechime într-o impresionantă stereotipie – precum „bună dimineața” [...] „drum bun”, „poftă bună”, „să-ți fie de bine”, „să ai noroc” etc. decît formule magice de natură euhologică, avînd de scop determinarea binelui exprimat de ele, în favoarea persoanelor cărora le sunt adresate?>

Formulele de: „Anu’ Nou fericit!”, „La mulți ani să trăiți!” sînt arhicunoscute și rostite de românii de pretutindeni.

Creatorul popular a știut să-și exprime dorințele cu o menire pozitivă și în texte tradițional-folclorice cu forme rimate. La românii din Micherechi și Chitighaz se mai păstrează în memorie varianta de urare de bine care a însoțit obiceiul cu numele de **Sorcova**. Acest joc popular pe la noi nu se practică, urarea însă e binecunoscută.

Sorcova, vesela
Să (și) trăiți, să-(și)-mbătrîniți:
Ca un măr, ca un păr
Ca un fir de trandafir
La mulți ani!

(Chitighaz, Florica Santău n. Secan, 1925)
Micherechi, Vasile Gurzău, 1947)

Prin comparația textului de tip folcloric: „ca un măr”, „ca un păr” sînt evocate crenguțele pomilor care erau mijlocitoare ale ceremonialului practicii.

Sorcova este un obicei specific Munteniei, mai ales al copiilor, aceștia, purtînd în mînă o rămurică de măr sau păr, împodobită cu hîrtie colorată, trec pe la casele oa-

menilor, urîndu-le ani mulți, fericire, sănătate, „tăria fierului”, „frumusețea trandafirului” etc.⁴

Despre mesajul cu eficiență magică legat de acest obicei O. Bîrlea constată: „Eficiența urării era dublată de atingerea cu această nuia încărcată de virtuți germinative, împrumutînd prin această magie de contact puterea ei de înverzire, prosperitate și vigoare deplină.”⁵

Cuvintele cheie ale urării de bine ce urmează să fie consemnată, coincid cu cele mai esențiale calități menite să asigure o stare pozitivă, un echilibru sufletelesc. Poezia populară era interpretată mai ales de băieți în vîrstă de 8–12 ani, care în ziua de Anul Nou umblau la rude și cunoscuți. Ca răsplată primeau niște nuci, colac și cîțiva bănișori.

(Urarea am învățat-o în anii copilăriei de la bunica mea **Maria Juhász** n. Pătcă, 1896.)

Anu’ Nou ăe astăz’ vin’ e
Și vă aducă dar și bine!
Anu’ Nou ăe să apucă
Bucuriile și Vă aducă!
Anu’ Nou ăe a intrat,
Fie bin’ecuvîntat,
Și dă tăți și fiie lăudat!

Mult noroc și sănătate,
Zile dulci nănumărate,
Pațea sufletului tare,
V-o poftesc la fiicare,
Dă la bunul D-zău,
Și din tăt sufletu mn’eu!

(Micherechi)

Prima zi a noului an e și ziua de pomenire a Sf. Vasile cel Mare, ziua onomastică a purtătorilor de nume: Vasile, Vasalică, Lică, Românii de pe aceste plaiuri și prin texte rimate îi cinsteau pe cei sărbătoriți, urîndu-le voie bună, iubire și multă fericire.

Bună ziua unchiu mîneu!”
(fratele, vecinu)

Am vin’it și-t’ mulțămăsc,
Mulț’i an’ și trăiești!
Și trăiești cu voie bună,
Cu familie dîmpreună!
Dă multă sănătate,
Cu toți și aveți parte!
Unu pă altu și Vă iubiți,
Voia Tatălui s-o împliniți,
Că tăți cu tātu

fericiți și fiți!

La mulți ani!

(Micherechi, Eva Sava, n. Juhász 1922)

Și într-o altă variantă se urează tot ce înfrumusețează și înobilează condiția umană:

Anu’ Nou ce au ven’it,
Fiie bun și fericit!
Anu’ Nou ce a intrat,
Fiie bin’ecuvîntat!
Anu’ Nou cu bucurie,
Și-l petreceți cu iubire,
Cu pațe, cu sănătate,
Zile dulci nănumărate!

La mulți ani și trăiți!

(Micherechi, Maria Marc n. Pătcă, 1928)

Cîntecul „Mulți ani trăiască” precum și alte melodii de neuit erau jucate la vioară de muzicanții binevăzuți de consăteni. La Anul Nou ei interpretau cîntece de urări de bine sub ferestrele din partea străzii. Stăpînul gazdei îi invita la cîte un pahar de băutură.

Urările de bine își aveau efectul cathartic în sufletele stăpînite și de nesiguranța viitorului, exprimată de creatorul popular prin interogativa inițială, prin paralelismul axat pe cuvinte cu conținut antitetic, „mn’ere” – „dure-re”, „flori” – „durori”, sugerînd stări opuse.

Anu’ Nou ăe să apucă,
Ăe are și n’ e aducă?
Numa D-zău știie
Ce are păstă noi și viie.

Că viața nu-i tăt mîner
Vin’ e dă-i și cu durere.
Viața nu-i tăt flori,
Vin’ e dă-i și durori.

(Micherechi, Eva Sava)

NOTE

- Hoțopan, Al.: *Izvorul* 85/2 p. 6.
- Teodorescu, B.–Păun, O.: *Folclor literar românesc*, Buc., ’67. p. 99.
- Caraman, P.: *Magia populară în Elogiul folclorului românesc* p. 377.
- Folclorul literar românesc, p. 99.
- Bîrlea, O.: *Folclorul românesc*. Vol. I. p. 281., București 1981.

Maria Gurzău Czeglédi

Programul
MTV1Az MTV
műsora

December 28. hétfő

5.50 Nap-kelte 9.35 Bor és hatalom (sp. sor.) 10.05 Csillagkoszorú (fr. rajzfilm) 10.20 A gyűszűnyi erdő lakói (rajzfilm) 10.45 Arany tők és ezüst bab 10.55 Mecénás (ism.) 11.30 A szerelem jogán (brazil sor.) 12.00 Déli harangszó 13.05 Erdészház Falkenau (német sor.) 13.50 Patrini–Úzenet–Vörb 14.15 Domovina 14.40 Srpski Ekran 15.05 Vízi zsaruk (auszt. sor.) 15.50 Délutáni rendelés 16.10 Derült égből egy család (német sor.) 17.00 Hírek 17.05 Euro-percek 17.10 „Engedjétek hozzám!...” 17.20 Kölyökidő 17.30 Mondák a magyar történelemből 17.45 Mackó apó meséi 18.00 Jövő évi műsorajánló 18.20 A bestia (brazil sor.) 18.45 Körzeti híradók 19.00 A bestia (brazil sor.) 19.30 Híradó 20.00 Tom Jones, egy talált gyermek históriája (angol sor.) 20.50 Huszonnyolc VOLT 21.00 Az öt zsaru (tévéfilmsor.) 21.50 „Egy-Másért” 22.00 Hírek 22.05 Aktuális 22.25 Kenő 22.30 Sztáro(c)k.

December 29. kedd

5.50 Nap-kelte 9.30 Bor és hatalom (spanyol sor.) 10.05 Walt Disney bemutatja (ism.) 11.10 Válaszolunk... 11.30 A szerelem jogán (br. sor.) 12.00 Déli harangszó 13.00 Erdészház Falkenau (német sor.) 13.50 Hrvatska kronika 14.10 Ecranul nostru 14.35 Unser Bildschirm 15.00 Vivát Benyovszky! (sorozat) 16.00 Gyerekszoba 16.10 Derült égből egy család (német sor.) 17.00 Hírek 17.05 Katolikus krónika 17.25 Kisokos 17.45 Viktor és Marika 17.55 Hang-szál(l) 18.20 A bestia (br. sor.) 18.45 Körzeti híradók 19.00 A bestia (br. sor.) 19.30 Híradó 20.00 Vészhelyzet (am. sor.) 20.45 Bohózatalbum 21.00 Kriminális 21.30 Telemázi 21.55 „Egy-Másért” 22.05 Hírek 22.10 Aktuális 22.30 Kenő 22.35 Világkép 23.05 MM 23.15 Tamás és Juli (magyar–francia film).

December 30. szerda

5.50 Nap-kelte 9.30 Bor és hatalom (spanyol sor.) 10.00 Csillagkoszorú 10.15 A gyűszűnyi erdő lakói 10.40 A Pin-cérfrakk utcai cicák (rajzfilm) 11.00 Zöldpont 11.30 A szerelem jogán (br. sor.) 12.00 Déli harangszó 13.05 Erdészház Falkenau (német sor.) 13.50 Rondó 14.45 Életem 14.50 A mi huszadik századunk (angol sor.) 15.45 Csellengők 15.50 Családorvos 16.10 Derült égből egy család (német sor.) 17.00 Hírek 17.05 Visszapillantás '98-ra 17.30 Vitéz László vándorútján – Csipkerózsika, Piroksa és a farkas 17.55 Hang-szál(l) 18.20 A bestia (br. sor.) 18.45 Körzeti híradók 19.00 A bestia (br. sor.) 19.30 Híradó 20.00 A kulcs 21.00 Ally McBeal (am. sor.) 21.45 „Egy-Másért” 22.00 Emlékezés Nagy József (Jocó) operatőre 22.30 Tommy (angol rockopera).

December 31. csütörtök

6.00 Nap-kelte 8.00 Csillagkoszorú 8.15 Egészségedre! 8.35 Zenegép 9.05 A kis vadóc (svéd film) 10.30 Iskola-háború (am. tévéfilm) 12.00 Hírek 12.05 A három tenor koncertje Párizsban 14.05 Sport '98 – 1. 15.30 Szerény remény farm (angol tévéfilm) 17.15 Hang-szál(l) 17.45 Szomszédok 18.15 Híradó 18.25 Kenő 18.30 Lord of the Dance (koncertfilm) 19.25 A Kincsestár kocsma 20.20 Uborka 20.50 A csábítás trükkje 21.35 Pallesen és Pilmark (dán zenekortársulat) 22.10 Stílusgyakorlatok 22.55 Hogy volt, hogy nem volt? – egy kis Szatellit-történelem 23.20 Kern és Verebes – avagy Hacsek és Sajó 23.35 Fábry Sándor: Show-morzsák 23.45 Finálé 24.00 Himnusz 0.10 Húzzátok, cigányok! 0.45 „Tinédzserparti – nem csak fiataloknak”.

Január 1. péntek

8.00 Kutyánszky Kázmér, a versíró kutya 9.00 A gyűszűnyi erdő lakói (rajzfilm) 9.30 Az ezerevű lány 10.30 Idegenek (tévéfilm) 11.10 Újévi koncert Bécsből 13.40 A kulcs (ism.) 14.35 Így készült: a Kalózok című új magyar film 15.00 Imagine – John Lennon (am. zenés dok.-film) 16.45 Carmen 17.35 Vers mindenkinek – Petőfi születésnapja Petőfi Sándor: Téli világ 17.40 Familia Kft. 18.10 A ránk bízott Ederkért (német termézetfilm) 19.45 Híradó 20.00 Interopertt 1999 21.35 Idegenek a vonaton (am. thriller) 23.15 Veled is megtörténhet (angol tévéfilm).

Január 2. szombat

8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10 A rézrózsza (mesekék) 8.25 Harry és még egy jómadár 8.50 Fazonok 9.15 Skaidi (norvég sor.) 9.45 Mikrokosmosz 10.15 Trópusi hőség (kanadai–mexikói sor.) 11.05 Szerelmek Saint-Tropez-ban (fr. sor.) 12.00 Déli harangszó 12.10 Új Reflektor Magazin 12.50 Sport '98 14.30 Delta 2000 15.00 Kárpitok 15.30 Szerelmi láz (magyar film) 16.50 Divat '98 17.15 Unokáink sem fogják látni 17.55 „Egy-Másért” 18.00 Ki marad a végén? 18.25 Médiamix 19.00 Lottóshow 19.20 A jövő hét időjárása 19.30 Híradó 20.00 Reneszánsz ember (am. film) 22.10 „Egy-Másért” Gála.

Január 3. vasárnap

7.45 Grüss dich! 8.00 „Így szól az Úr!” 8.05 Süsü, a sárkány 9.00 A robot (angol kisfilm) 9.15 Zenegép 9.30 Kölcsönkapott Föld 10.05 Tévémagiszter 11.05 „Ez a világ ellobban...” 12.00 Déli harangszó 12.05 Szerencsepercek 12.30 Törzszakasztal 13.05 Fotex KC Vespér-rém–Montpellier. Férfi kézilabda Bajnokok Ligája mérkőzés 14.40 Csellengők 15.15 Taljánok Csizmaországban 15.45 Örömhír 16.10 Le a cipővel! Emlékezés Szabó Attila rendezőre 17.05 Helló, Magyarország! 17.55 Ön dönt! 19.00 A Hét 20.00 Sas József 60 éves 21.00 Dühöngő ifjúság (színmű három felvonásban) 23.30 Részletek Török Adám tabáni koncertjéből.

Programul
TV2A TV2
műsora

6.00 Jó reggelt, Magyarországi! 8.50 Földönkívüliek karácsonya 9.15 Tabaluga 9.40 Rémecekék kicsiny boltja 10.05 Igazi szellemirtók 10.35 Égig érő fű (magyar film) 12.00 Gyökereink 12.30 A tudás titkai (ismeretterjesztő magazin) 12.55 Közvetlen ajánlat 13.10 Mindent tudni akarok! 13.15 Családi kötelek (am. sor.) 13.40 Édes hármassban (fr. vígjátéksorozat) 14.10 Egy titokzatos hölgy (ol. sor.) 14.50 Kedves nővérek (német sorozat) 15.15 Acapulco öböl (mexikói sor.) 16.00 Kakuk! 16.25 A Szuper csapat (am. sor.) 17.15 Gazdagok és szépek (am. sor.) 17.40 Sunset Beach (amerikai sorozat) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.25 Tények plusz 19.50 Szerencsekerék Joker 19.55 Lángoló part (francia–német–olasz sor.) 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.45 A lányomért mindenáron (am. krimi) 0.25 Vers éjféli után.

6.00 Jó reggelt, Magyarországi! 8.50 Kékharisnya, a karácsonyi manó 9.15 Tabaluga 9.40 Rémecekék kicsiny boltja 10.05 Milla szupersztár 10.35 Allatolimbia 12.00 Hétfő hét 12.30 Esély 12.55 Közvetlen ajánlat 13.10 Mindent tudni akarok! 13.15 Családi kötelek (am. sor.) 13.40 Édes hármassban (fr. sor.) 14.10 Egy titokzatos hölgy (olasz sor.) 14.50 Kedves nővérek (német sor.) 15.15 Acapulco öböl (mexikói sor.) 16.00 Kakuk! 16.25 A Szuper csapat (am. sor.) 17.15 Gazdagok és szépek (am. sor.) 17.40 Sunset Beach (amerikai sorozat) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.25 Tények plusz 19.50 Szerencsekerék Joker 19.55 Lángoló part (francia–német–olasz sor.) 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.45 Színkép (kulturális magazin) 23.15 Szép új világ (világmagazin) 23.45 Magnum (am. sor.) 0.30 Hozam 1.00 Vers éjféli után.

6.00 Jó reggelt, Magyarországi! 8.50 Vidám kukacok 9.15 Tabaluga 9.40 Rémecekék kicsiny boltja 10.05 Milla szupersztár 10.35 Dinkaszauruszok (am. ifjúsági film) 12.00 Hűség az Isten 12.30 A tegnapi csodái 12.55 Közvetlen ajánlat 13.10 Mindent tudni akarok! 13.15 Családi kötelek (am. sor.) 13.40 Édes hármassban (fr. sor.) 14.10 Egy titokzatos hölgy (olasz sor.) 14.50 Kedves nővérek (német sor.) 15.15 Acapulco öböl (mexikói sor.) 16.00 Kakuk! 16.25 A Szuper csapat (am. sor.) 17.15 Gazdagok és szépek (am. sor.) 17.40 Sunset Beach (am. sor.) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.25 Tények plusz 19.50 Szerencsekerék Joker 19.55 Lángoló part (francia–német–olasz sor.) 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.45 Telihold Gimi (amerikai horrorparódia) 0.10 Kuk@c (informatikai magazin) 0.35 Vers éjféli után.

7.00 Jó reggelt, Magyarországi! 9.00 Marcipán cica 9.30 Gyerekrablás a Palánk utcában (magyar ifjúsági film) 11.00 Afrikai elefánt (am. természetfilm) 12.35 Családi kötelek (am. sor.) 13.00 Családban marad (am. sor.) 13.30 Egy úr az úrból (am. sor.) 14.00 Ez történt 1998-ban itthon s a nagyvilágban 15.00 Már megint ugyanaz a vacsora 15.20 Kakuk! 15.50 Robin Williams és a delfin (brit film) 16.45 Boeing-Boeing (am. film) 18.30 TAP-show 19.00 Tények '98 + slussz 19.30 Ezek a szép napok! Szilveszteri különkiadás 20.15 Kórház az őrlület szélén. Kabaré 21.10 Ezek a szép napok! 22.00 B. ú. é. k. Zsiga! Mikroszkóp '98 23.00 Dárdó 24.00 Elnöki köszöntő 0.05 Vers éjféli után 0.10 Dárdó 1.00 Vörös cipellők (am. erotikus film) 1.25 Fenyő-ünnep. Rock and roll – hajnalig.

7.00 TV2 Matiné 9.15 Marcipán cica 9.40 Az utolsó mohikán (am. western) 11.10 Fehér Villám (am. kalandfilm) 12.40 Göncz Árpád köztársasági elnök újévi köszöntője 12.45 TOP '98 13.15 Won Ton Ton, a kutya, aki megmentette Hollywoodot (am. családi vígj.) 14.50 Mókás arc (am. zenés vígjáték) 16.40 Kopogd le a fán (am. vígjáték) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.30 Álomsztori 20.00 A Pirinyó, a Behemót és a Jófíu (olasz western-vígjáték) 22.10 Szerelmek első harapásra (am. vígjáték) 23.50 La Toya Jackson (am. erotikus film) 0.45 Demjén-koncert.

6.20 Könyvek könyve 6.55 TV2 Matiné 9.00 Top '98 9.30 Gimi dili (amerikai sorozat) 10.00 Bajnokakadémia (angol ifjúsági sor.) 10.30 Madison (kanadai sor.) 11.30 Mozivarázs 12.00 Világjárók (utazási magazin) 12.30 Szemtanú 13.00 Egy úr az úrból (am. sor.) 13.35 Családban marad (am. sor.) 14.05 Mentsük meg a tigrist! (am. vígjáték) 15.50 Kastélyszálló (osztrák családi sor.) 16.40 Miért éppen Alaszka? (am. sor.) 17.35 Kaméleon (am. sor.) 18.30 Szerencsekerék 19.00 Tények 19.25 Szerelmek első látásra 19.55 Airplane 2. (am. vígjáték) 21.25 Elhaló mennydörgés (am. thriller) 23.25 Y-akták (kanadai sci-fi sor.) 23.50 Erzéki bűnök (am. erotikus film).

6.30 Könyvek könyve 6.55 TV2 Matiné 9.00 Szelek szárnyán (kanadai sor.) 9.45 Boomer 10.10 Egy úr az úrból (am. sor.) 10.30 Indiánbecsület (am. western) 12.30 Nótaszó 13.00 Hűség az Isten (vallási magazin) 13.30 Hétfő s hét 14.00 A TV2 és a Discovery Channel bemutatja: Leopárdkölyök (angol term.-film) 14.50 Szelek szárnyán (kanadai sor.) 15.40 Petrocelli (am. sor.) 16.30 A Szuper csapat (am. sor.) 17.30 Xena (am. sor.) 18.30 Tények 18.45 Napló 19.30 Szerelmek első látásra 20.00 Közkinátra! 22.00 Gó! Gó! Gó!!! 23.30 Gyermekbetegségek (magyar film) 0.30 Napló (ism.) 1.15 Vers éjféli után.

Programul
RTL KlubRTL Klub
műsora

6.05 Varázslatos álmok (ism.) 6.30 Jó reggelt! 9.00 Recept Klub (ism.) 9.10 Esmeralda (mexikói sor., ism.) 10.00 Rajzfilm Klub (ism.) 10.50 Az első csók (fr. sor., ism.) 11.15 Országház (ism.) 11.45 Barátok közt (ism.) 12.10 Lois és Clark (am. sor., ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Angyal érintés (am. sor.) 14.20 Klip Klub 14.40 Rajzfilm Klub 16.00 Az első csók (fr. sor.) 16.25 Meri vagy nem meri? 16.30 Esmeralda (am. sor.) 17.25 100-ból egy 17.50 Meri vagy nem meri? 17.55 Lois és Clark – Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sor.) 20.00 Meglepő és Mulatságos – Friderikusz Sándorral 22.15 Híradó 22.30 Bűnvadászk (am. sor.) 23.25 A boldogság a réten van (fr. vígjáték) 1.10 Fókusz (ism.) 1.30 Divatklip.

6.05 Varázslatos álmok (ism.) 6.30 Jó reggelt! 9.00 Recept Klub (ism.) 9.10 Esmeralda (mexikói sor., ism.) 10.00 Rajzfilm Klub (ism.) 10.50 Az első csók (fr. sor., ism.) 11.15 Antenna 11.45 Barátok közt (ism.) 12.10 Lois és Clark (am. sor., ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Angyal érintés (am. sor.) 14.20 Klip Klub 14.40 Rajzfilm Klub 16.00 Az első csók (francia filmsor.) 16.25 Meri vagy nem meri? 16.30 Esmeralda (mexikói sorozat) 17.25 100-ból egy 17.50 Meri vagy nem meri? 17.55 Lois és Clark – Superman legújabb kalandjai (am. sorozat) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sor.) 20.00 Káposztaleves (fr. film-vígjáték) 21.50 Híradó 22.05 MMM (Mi? Mennyi? Miért?) 23.05 Jogában áll hallgatni (am. sor.) 24.00 Antenna (ism.) 0.30 Fókusz (ism.) 0.50 Divatklip.

6.05 Varázslatos álmok (ism.) 6.30 Jó reggelt! 9.00 Recept Klub (ism.) 9.10 Esmeralda (mexikói sor., ism.) 10.00 Rajzfilm Klub (ism.) 10.50 Az első csók (fr. sor., ism.) 11.15 Bibliai kalandok 11.45 Barátok közt (ism.) 12.10 Lois és Clark (am. sorozat, ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Angyal érintés (am. sorozat) 14.20 Klip Klub 14.45 Rajzfilm Klub 16.00 Az első csók (francia sorozat) 16.25 Meri vagy nem meri? 16.30 Esmeralda (mexikói sor.) 17.25 100-ból egy 17.50 Meri vagy nem meri? 17.55 Lois és Clark – Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sor.) 20.00 Medicopter 117 – Légi mentők (német sor.) 20.50 Új Frei-dosszié 21.50 Híradó 22.00 Öreglányok (am. sor.) 22.30 Dóra mozija 23.00 A biliárdmester (olasz krimi) 0.50 Fókusz (ism.).

6.05 Varázslatos álmok (ism.) 6.30 Jó reggelt! 9.00 Recept Klub (ism.) 9.10 A hercegnő és a kobold (magyar rajzfilm) 10.30 Bolondos dallamok 10.50 Barátok közt (ism.) 11.20 Odáig van értem (francia vígjáték) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Botrány az operában (am. vígjáték) 15.00 Fél lábbal a Paradicsomban (olasz vígjáték) 16.40 Kölcsöngyerekek visszajár (am. családi vígjáték) 18.10 100-ból egy – Szilveszteri különkiadás 18.45 Híradó 19.05 Szilveszteri Fókusz 19.30 Csííz – Szilveszteri különkiadás 20.00 Kész átverés show 21.30 Gálvölgyi 22.20 Szilveszteri kabaré 23.15 Markos–Nádas–Böncz: Nagyon nehéz emberek 23.45 Bakiparádé 24.00 Himnusz 0.05 Göncz Árpád újévi köszöntője 0.10 World Music Awards 1998 1.25 Bulizzunk! 3.00 Mulatós.

7.30 Antenna (ism.) 8.00 Szilveszteri Fókusz 8.30 Kölcsöngyerekek visszajár (am. vígjáték, ism.) 10.05 A hetedik testvér 11.30 A madár nyomában (am. zenés film) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Amerika kalandora (am. természetfilm) 14.20 Wow! 14.40 Rajzfilm Klub 15.25 Nagymamák harcállásban (am. vígjáték) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (sor.) 20.00 Aludj csak, én álmodom! (am. vígjáték) 21.45 Híradó 22.00 Frei-dosszié extra David Cooperfield – Misztikus erők (amerikai bűvészfilm) 22.50 RTL Night Klub 23.15 Kiéhezve (am. horror sor.) 23.45 Vágyak háza (am. erotikus sor.) 0.15 Beavis és Buttthead (am. rajzfilmsor.) 0.40 Fókusz (ism.) 1.00 Divatklip.

6.30 Bibliai kalandok (ism.) 7.00 Kölyökklub 11.05 Csőrre töltve 11.30 Az elveszett világ (amerikai sorozat) 11.55 Bravo Tv 13.00 Kedvenc 13.40 Egy éva múlva itt vagyok (magyar sor.) 14.40 Nehéz választás (amerikai családi film) 16.40 Kung-fu (am. sor.) 17.30 Sliders (am. sor.) 18.20 Zenész 18.45 Híradó 19.05 Fókusz plusz 19.30 Csííz 20.00 Superman 3. (amerikai fantasztikus kalandfilm) 22.10 Egyszer fent... (am. vígjáték) 0.05 Híradó 0.20 Neve: Senki (am. sor.) 1.05 Fókusz plusz (ism.) 1.25 Divatklip.

6.30 Ez nem boszorkányság! 7.00 Kölyökklub 11.05 Csőrre töltve 11.30 Enid Blyton kalandfilmsorozata (amerikai sor.) 12.05 BUGS – A cég hullámhosszán (angol sor.) 13.00 Hírek 13.10 Kalahári – A víz nélküli világ (természetfilm) 14.05 Gyilkos sorok (amerikai sor.) 15.00 Knight Rider (am. sor.) 16.00 Meglepő és Mulatságos – Friderikusz Sándorral (ism.) 18.15 Kész átverés (kandi kamera) 18.45 Híradó 19.05 Akták 19.30 Vasámapki kiadás (kulturális magazin) 20.00 Rambo (am. akciófilm) 21.45 Igaz történetek: Kiszolgáltatva (am. film) 23.20 Híradó 23.30 Országház (heti magazin) 24.00 Kalahári – A víz nélküli világ (ism.) 0.55 Akták (ism.) 1.15 Divatklip.

În atenția cititorilor!

Din motive tehnice
programul TVR
nu ne-a sosit la timp!

Dacă doriți
să ne sunați...
...vă stăm la
dispoziție!

LA TELEFON:
66/361-789,
66/463-152

TELEFAX:
66/463-152

între orele 8.00–15.30

Anunțuri, reclamă, mică
publicitate pot fi trimise și prin
telefon și telefax la adresa
redacției. Le vom publica în cel
mai scurt timp, în mod gratuit.

Magazinul Nyisztor
din centrul comunei Micherechi

Vă așteaptă cu un sortiment bogat de
produse alimentare la prețuri accesibile.
Tot aici se pot procura folii din polietilenă și
material plastic la prețuri convenabile.
Așteptăm cumpărătorii noștri la adresa:
Micherechi, str. Kossuth nr. 105.
Tel.: (66) 375-038

**DRAGI ELEVI,
DRAGI SPORTIVI!**

Administrația Permanentă a Taberelor
Școlare din județul Arad vine în
întîmpinarea voastră cu multe și variate
oferte de petrecere a timpului liber în
mod util și plăcut în taberele din:

**MONEAȘA, DEZNA, CĂSOAIA,
PĂULIȘ, SĂVÎRȘIN.**

La fiecare sfîrșit de săptămînă, în orice
anotimp, numai în MONEAȘA și
SĂVÎRȘIN!

A.P.T.S. vă asigură locuri în bazele sale
din întreaga țară în tot timpul anului.
Căutați-ne și nu veți regreta!
Telefon: 00 40 75-253703
Vă mulțumim că ne-ați ales.

**Citiți și
răspîndiți!**

Foaia
românească

ÎN LIMBA MATERNĂ – emisiune radiofonică în limba română

28 DECEMBRIE, LUNI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.40 Retrospectiva anului 1998, partea II – viața culturală a comunităților românești din Ungaria 11.55 Încheiere.

29 DECEMBRIE, MARȚI (redactor: Ana Cioca)

10.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 10.40 Retrospectiva anului 1998, partea III – viața culturală a comunităților românești din Ungaria 11.55 Încheiere.

30 DECEMBRIE, MIERCURI (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 10.40 Retrospectiva anului 1998, partea IV – viața culturală a comunităților românești din Ungaria 11.55 Încheiere.

31 DECEMBRIE, JOI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30–12.00 Emisiune de Revelion (Din cuprins: știri „pe dos”; întâmplări hazlii; bancuri; momente vesele cu grupurile umoristice Vacanța Mare și Divertis, respectiv cu Amza Pelea, Nae Lăzărescu și Vasile Muraru; „Diznotor la nană Floare” poveste din Micherechi, interpretată de Aurel Martin).

1 IANUARIE, VINERI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30–12.00 Emisiune de Anul Nou (Din cuprins: Interviu cu dirijorul Gheorghe Fluerăș despre muzică, profesie, ținută morală, aspecte din viața personală)

2 IANUARIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Eva Iova)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45 „Pe undele Europei” – emisiune euroregională realizată de studiourile de radio din Timișoara și Seghedin (Din cuprins: Portretul muzical al lui Béla Kamocsa, unul dintre fondatorii formației Phoenix) 15.58 Încheiere

3 IANUARIE, DUMINICĂ (redactor: Ana Cioca)

14.30–16.00 Emisiune retrospectivă

Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio! În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrecin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

FM 92,1 STEREO

RADIO VOCEA

EVANGHELIEI ORADEA

5.00–5.30 Actualități BBC 5.30–7.00 Bună dimineața 7.00–7.20 Știri locale 7.30–8.30 Muzică și meditații biblice 8.30–9.30 Predică 9.30–11.00 Lecturi biblice, știri, mesaje creștine și muzică 11.00–12.00 Divina armonie 12.00–13.00 Răspundem ascultătorilor 13.00–13.30 Actualități BBC 13.30–15.00 Lecturi biblice, meditații biblice, muzică 15.00–16.00 Știri, mesaje creștine, muzică 16.00–17.00 Știri, mesaje creștine, muzică 17.00–17.45 Actualități BBC 17.45–18.00 Anunțuri și reclame 18.00–18.45 Reluare: Predică 18.45–19.10 Emisiune pentru copii 19.10–19.30 Muzică 19.30–20.00 Cu brațele deschise 20.00–20.30 Actualități BBC 20.30–21.00 Carte pe unde radio 21.00–22.00 Emisiune de viață spirituală 22.00–23.00 Predică 23.00–5.00 Nocturna R.V.E. (muzică, meditații biblice, mesaje creștine, lecturi biblice)

RADIO VOCEA EVANGHELIEI PENTRU EUROPA

SW 49 m, zilnic 18.00–18.45

MW 1395 kHz, luni, marți 21.15–21.30

Chici, ghicitoarea mea!

De ce nu se mulge furnica?

(R: Pentru că nu-i încapе găleata între picioare)

Cine suferă de pe urma credinței?

(R: Femeile, atunci cînd cred că pot purta pantofi 37 pe picior 39)

Cum poate fi omorît un scoțian?

(R: Aruncînd o monedă în fața unui autobuz în mers)

Dacă v-ați gîndi să faceți concediul în Caraibe, cît v-ar costa?

(R: Gînditul nu te costă nimic)

De ce divorțează 38% dintre bărbați?

(R: Pentru că sînt căsătoriți)

Care sînt cele mai fidele femei: Blonde, brunele sau roșcatele?

(R: Căruntele)

De ce s-a mutat Bulă, la etajul zece, într-un bloc fără lift?

(R: Pentru că are soacra cardiacă)

Cînd se bucură călugării că nu sînt căsătoriți?

(R: Cînd li se spovedesc femeile)

Care este deosebirea dintre chiloții franțuzești și cei rusești?

(R: Primii intră-n fund, ceilalți în cizme)

De ce gen este substantivul munte?

(R: Feminin... pentru că are poale)

Ce se mai poate da jos de pe o asistentă goală?

(R: Medicul de gardă)

Ce e logodna?

(R: Un arest preventiv, înaintea condamnării pe viață)

Care e diferența dintre arici și aricioaică?

(R: Un „țep” în plus)

Mă, eu t'e tung!

(chinezu')

Sorcova după cap

Sorcova, vesela,
Unde e bumașca mea?
Cei din cap și limpezi la minte
fug tot înainte
Ca Doîna Melinte
(cîteodată nici nu știu că ind'e...)
Într-o zi, cei din cap se adunară în grabă
Și se întrebă: să margă sau să nu margă,
cu bocancii noi în tină,
în curtea vecină.
Să treacă peste legeleu
că nu-i tină și-i mai közeleu
și mai faină levegeu.
Din curtea vecină, spre seară
Sosiră cei cu miros de călimară
Iar cei din cap pe loc li se închină.
Sorcova vesela pînă dimineată
Încît cei prezenți n-au mai putut de greață
Și și-au pus pe creștet un păhar de whisky cu gheață
(Căci cei cu miros de călimară nu beau decît apă curată
De cei de sus descîntată)
După un discurs cu vorbe goale, de miere
Au hotărît că unde-i unul nu-i putere...
(Dar unde-s doi la putere
ce caută al treilea?)
Celorlalți le-au spus să meargă cu sorcova
Acasă, la mîne-sa,
Peste legeleu, că-i mai közeleu
și-i mai faină levegeu...
V-am sorcovit în cinste, și nu pe bani,
La anu' și la mulți anii!

... Taneanțu

Cum fac dragoste semenii noștri în funcție de profesia lor

Birocrații. Poziția lor favorită este pe coate.

Actorii. Ca și pe scenă, nu le iese din prima. Sînt atît de obișnuiți cu sărutările și pipăirile încît se excită greu, după multe „repetiții”.

Barmanii. Sînt iuți, de parcă ar șterge paharele. Doamnele întotdeauna mai doresc cîte „una mică”.

Savanții. Sînt distrați. De cele mai multe ori uită de ce se urcă în pat. Cînd își reamintesc, se grăbesc să termine pentru că tocmai au găsit rezolvarea unei probleme.

Doctorii. Siguri pe știința lor. Ei cunosc perfect pe unde vin organele, de aceea își închipuie că nu pot greși. Cînd află că au nimerit aiurea, e prea tîrziu. Sînt singuri.

Auzite în noaptea de Revelion

În taxi

☐ Soacra dumneavoastră are loc în mașină, n-are rost s-o înghesui în port-bagaj.

☐ Nu trebuia să-mi spargeți parbrizul, funcționează ștergătoarele!

☐ După zgomot, cred că sîntem într-un magazin de porțelanuri.

În căutări

☐ Dacă gazda stă la parter, eu zic că n-are rost să mai luați ascensorul.

☐ Sunați degeaba, acela este vizo-rul.

☐ Oh, desigur, vă așteptam, ne-am gîndit însă că în pijamale părem mai tineri!

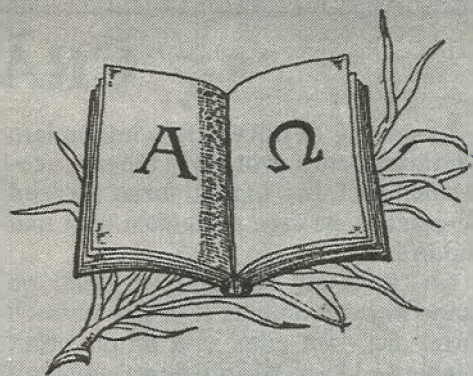
În vizită

☐ Vedeți? După un kilogram de vodcă, deja vi se pare că avem televizor color!

☐ Fluierați degeaba, acela e un cîine de porțelan!

☐ Desigur, o să vă scuzați, dar cît aveți de gînd să stați în balcon?

ISUS SALVATORUL

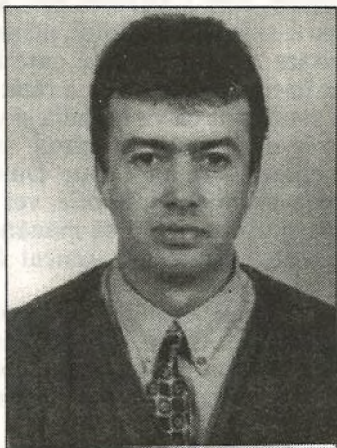
Supliment al săptămânalului **Foia** românească

* Anul I Nr. 11 *

noiembrie 1998

EDITORIAL

Crăciunul din inima noastră

Un băiețel stătea în fața fotografiei tatălui său care lipsea, iar apoi s-a în tors spre mama lui și i-a spus gânditor: *aș vrea ca tatăl meu să iasă din fotografie.*

Acest băiețel a exprimat dorința cea mai profundă a inimii omenești. Noi, care am admirat imaginea lui Dumnezeu reflectată în natură suntem recunoscători, dar nu împliniți. Am vrea ca Tatăl nostru să iasă din acest tablou impersonal și să se

întâlnească cu noi, în Persoană. Inima omenească este personală și dorește un răspuns Personal.

Oare de ce nu sunt suficiente principiile? De ce avem nevoie de un Dumnezeu personal? Ei bine, ce-ar fi să ne ducem la un copilăș care plânge după mămică lui și să-i spunem: Nu mai plânge copilășule, îți voi da principiul maternității! I s-ar usca oare lacrimile, iar fața lui s-ar însenina oare? Nicicum. Copilul ar continua să plângă după mama lui, nu l-ar mulțumi să știe doar că aparține unei mame. Noi toți vrem nu un principiu sau o imagine, ci o Persoană.

Vestea bună este că Tatăl a ieșit din imagine. Cuvântul s-a făcut trup. Aceasta este semnificația Crăciunului. Isus este Emanuel, care înseamnă Dumnezeu este cu noi. El este Abordarea Personală din partea Nevăzutului. Aproape că ni se taie răsuflarea atunci când imaginea iese afară din cadru. N-am îndrăznit să credem că Dumnezeu este ca și Cristos. Dar este. Dacă analizăm chimic raza subțire de soare, descoperim în ea o frântură din vastul soare, tot astfel dacă privim la caracterul și viața lui Isus, vom afla cum este caracterul lui Dumnezeu. El este asemenea lui Cristos.

De la primul Crăciun care a avut loc aproape cu 2000 de ani în urmă, siguranța că Dumnezeu este cu poporul Său a căpătat un nou înțeles. Înainte de a se fi născut Isus, israeliții erau încredințați că mai pot trage nădejde, chiar și la judecată, deoarece Dumnezeu este cu ei (Isaia 8 : 8, 10). Dar ei nu L-au cunoscut pe Dumnezeu în măsura în care îl cunoaștem noi astăzi. Noi avem un mare avantaj față de eroii Vechiului Testament, deoarece, prin citirea Noului Testament, putem vedea slava lui Dumnezeu »pe fața lui Isus Cristos« (2 Corinteni 4:6). Și-I putem simți prezența în toate situațiile vieții, căci Duhul Sfânt ni-L descoperă clar.

Prorocul Isaia cu sute de ani înainte de a se fi născut copilul Isus a spus despre El, că »Îl vor numi Minunat, Sfetnic, Dumnezeu tare, Părintele veșnicilor, Domn al Păcii.« (Isaia 9:6) De asemenea numele biblic a copilului Isus ne descoperă caracterul lui de Dumnezeu care »S-a făcut trup și a locuit printre noi.« (Ioan 1:14) Întocmai după cum fiecare fațetă a unui diamant reflectă frumusețea acestei pietre prețioase, tot așa și caracterul unic divino-uman al lui Cristos, care este mult mai presus de o piatră prețioasă și este revelat prin multe aspecte ale naturii Sale.

Versetul din cartea Isaia conține patru nume evreiești compuse, ale copilului care se va naște în Betleem. »Sfetnic, Minunat« îl descrie pe unul care are un plan divin și care este într-adevăr o minune. Ca și »Dumnezeu tare«, El este un războinic victorios care obține victoria finală. Numele »Părintele veșnicilor« ne vorbește despre Providența Sa și despre grija eternă pe care o are față de ai Săi. Expresia »Domn al păcii« face aluzie la stăpânirea Lui plină de pace în inimile credincioșilor și în ultimă instanță, asupra lumii, atunci când dreptatea Lui va stăpâni.

Isus este Numele cu care se iscălește Dumnezeu într-o limbă pe înțelesul oamenilor. Toți cei care cred în El pot găsi o putere reînnoită în orice situație. De ce? Nașterea lui Cristos dă un nou înțeles numelui Emanuel - Dumnezeu este cu noi. Prin Cristos Dumnezeu poate deveni o realitate vie și pentru tine. Mă rog ca acest Cuvânt al Crăciunului să se întrupeze și în inima ta. Și tu să devii un Crăciun în miniatură.

ÎN TRE VIAȚĂ ȘI MOARTE

Stanley Jones povestește despre o viță de vie care s-a întins prin spațiu pentru a se prinde de ramurile unui brad din imediata apropiere. Vița aceea nu s-a mulțumit cu înălțimea obișnuită, ci a vrut să ajungă undeva cât mai sus. Într-o dimineață vița a reușit să-și prindă cârceii de una din ramurile copacului. Însă în dimineața următoare s-a întâmplat o mare nenorocire. O furtună mare s-a pornit în noaptea aceea în munți și a smuls vița din proptea ei și iat-o acum, biata viță zăcea trântită la pământ, încă strângând ramura frântă a copacului. Copacul s-a frânt și a lăsat viața să se prăbușească! Dar de fapt copacul nu era de vină, căci ceea ce se întâmplase a fost că vița s-a prins de o ramură uscată și doar această ramură s-a rupt. Dacă vița ar fi ajuns și s-ar fi prins de tulpina copacului, nici o furtună n-ar fi putut-o desprinde de acolo.

Am început cu această ilustrație pentru că ea vorbește despre adevărul pe care l-a pus în lumină dra-

ma *Porțile Raiului și Flăcările Iadului*, care s-a desfășurat la Casa de Cultură din Micherechi, în zilele de 26, 27 și 28 noiembrie.

Oamenii caută să ajungă în viață cât mai departe, să se realizeze cât mai bine. Mulți încep cu gânduri înalte către Dumnezeu și apoi se opresc la una dintre ramurile uscate ale religiei și se prind de ea cu toată puterea. Ei pornesc cu o hotărâre serioasă și se prind cu tărie - dar o hotărâre, oricât ar fi ea de serioasă, nu te poate ține în timpul furtunilor vieții. Alții își pun nădejdea într-un lucru bun, dar nu destul de bun ca viața ta să fie în siguranță. Nici un ritual sau o ceremonie nu-i destul - și aceasta te va lăsa baltă în timp de criză. Alții se ocupă cu idei despre Dumnezeu în loc să intre mai adânc, în cunoașterea personală a lui Dumnezeu.

Problema este că furtuna vine pe neașteptate. Și furtuna poate să te omoare sau să dovedească cât de adevărat și de puternic este acel ceva în care tu ți-ai pus toată nădejdea.

IMPRESII

Câteva impresii ale participanților la drama *Porțile Raiului și Flăcările Iadului*.

»Mi-a plăcut mult. Am fost foarte surprinsă și am înțeles că trebuie să fim pregătiți pentru a pleca din această lume. Dar noi trăim cu gândul că tot mai avem timp pentru a ne pregăti. Am înțeles că botezul în sine nu te mântuie. Pentru mine să cred este suficient. Este îndeajuns ca în cămăruța inimii mele să-L primesc pe Cristos ca Domn. Mesajul dramei pentru mine a fost clar: să te porți așa încât să nu ai teamă pentru ziua de mâine. Seara să pui capul liniștit pe pernă, să crezi o atmosferă caldă în jurul tău, să-i ajuți pe oameni, pe colegi, să faci tot posibilul pentru binele copiilor, ca ei să poată avea o viață liniștită și fericită.«

(Aurica Hoczopán - director)

»Mi-a plăcut mult această scenetă. Pentru mine este important să fiu aproape de Dumnezeu, să fiu sinceră cu tot cugetul meu, cu toată inima mea și cu tot sufletul meu. Cu cât un om se decide mai devreme pentru Dumnezeu, cu atât e mai bine. Încerc să fac și eu primii pași spre Dumnezeu prin rugăciuni, citirea Bibliei, participarea la tot felul de evenimente religioase, însă simt că nu fac atât cât ar trebui. De multe ori las ca proble-

mele să pună stăpânire pe mintea mea și uit că rezolvarea este doar la Dumnezeu. Nu am fost învățată de nimeni să mă rog, dar de multe ori zic în inima mea *Doamne ajută-mi!* Din această dramă am înțeles cât de important este să ne întoarcem cât mai devreme la Dumnezeu. El ne poate ajuta în încercare. Și cred că încercările sunt de ajutor pentru a ne întări credința și de a ne forma ca oameni.«

(Maria Kozma Boka - profesoară)

»Evanghelizarea care a fost organizată de Biserica Baptistă din Micherechi a fost un eveniment însem-

nat, fiindcă o astfel de scenetă nu s-a mai organizat și nu am mai văzut. M-a impresionat mult atât pe mine, cât și pe consătenii mei. Programul prezentat de actorii amatori a fost foarte reușit și a fost prezentat la un nivel înalt. Ne-au înfățișat înaintea noastră raiul și iadul prin scene din viața de fiecare zi. Am înțeles din această dramă că ar trebui să-mi fac mai mult timp pentru oamenii care mă înconjoară; mai ales familia, prietenii, rudeniile. Și nu în ultimul rând ar trebui să-mi fac timp pentru lucrurile duhovnicești.«

(Mihai Árgyelán - director)

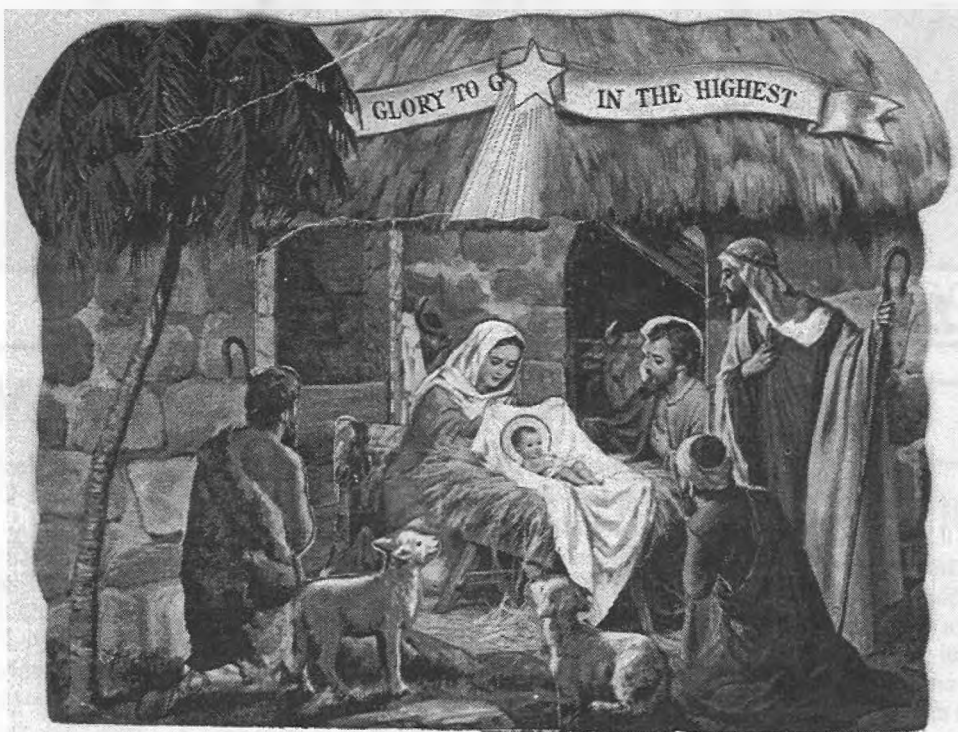
CRĂCIUNUL - SĂRBĂTOAREA ÎMPĂCĂRII

Aș vrea să vă povestesc o întâmplare adevărată care a avut loc în Siberia, acolo unde sunt duși în mod forțat tot felul de oameni, pe care societatea nu-i mai suportă.

Cu câțiva ani în urmă, un tânăr pe nume Timotei a ajuns și el să locuiască forțat aici. Iată cum: el a rămas orfan înainte de 18 ani. Părinții lui au avut mult de suferit și au murit când el era doar un băiețel. El a ajuns în grija unchiului său care era și tutorele său legal. Când a împlinit vârsta de 18 ani și când a împlinit condițiile de a-și administra singur averea ce-i rămăsese de la părinți a aflat cu stupoare că unchiul său a risipit toată averea. Îi mai rămăsese foarte puțin. Mai mult, el iubea o fată și ar fi vrut să se căsătorească cu ea, însă unchiul său l-a împiedicat și după câțiva ani s-a căsătorit unchiul său cu ea. Toate acestea au dus la o ceartă mare între el și unchiul său. În cearta aceasta Timotei a tras cu pistolul asupra unchiului său și l-a rănit la braț. Pedepsa pe care judecătorul i-a dat-o a fost clară »Timotei va fi deportat în Siberia«.

Timotei nu era un băiat prost. Era chiar foarte cult, deoarece citea foarte mult, citea chiar și din Biblie, dar încă nu s-a întâlnit în mod personal cu Domnul Isus. Cu timpul a ajuns să se căsătorească, să pornească o afacere și avea trei copii. Însă în inima lui era foarte multă ură pentru unchiul său, care i-a făcut foarte mult rău.

Pe când avea 37 de ani, într-o zi a citit din Biblie cum Domnul Isus a intrat în

casa unui om bogat. Gândindu-se Timotei la dragostea Domnului Isus față de oameni a făcut o rugăciune sinceră: *Doamne dacă ai veni și în casa mea ți-aș da tot ce am și tot ce sunt.* Vântul afară adia ușor și lui Timotei i s-a părut că aude o voce care-i spunea »Voi veni!«.

A trecut o săptămână, o lună, două și Isus n-a venit. Ce s-a gândit Timotei; să mai pună un scaun la masă doar Domnul Isus va veni. Se apropia Crăciunul și în timp ce se ruga în sufletul lui auzea

tot mai clar cuvintele »Da, viu curând«.

Zilele treceau și a venit și ziua Crăciunului. S-a gândit să cheme la masă toate rudele și toți prietenii pentru ca toți să-L vadă pe Isus. A fost pregătită masa, au fost pregătite mâncărurile, au fost aprinse lumânările. Toți musafirii erau prezenți. Afară se dezlanțuise un vifor cumplit. Doar un singur oaspete lipsea. Timotei se gândea întrebător:

»Oare ve veni Isus?«

Cum se gândea el așa, dintr-odată o

rafală puternică a scuturat casa și ușa s-a deschis singură. Oaspeții s-au îngămădit îngroziți într-un colț al camerei. Pe pragul ușii stătea un om foarte bătrân, îmbrăcat în zdrențe și era atât de slab că abia se ținea pe picioare. În spatele lui se vedea o lumină deosebit de frumoasă și o mireasmă delicată pătrundea în casă.

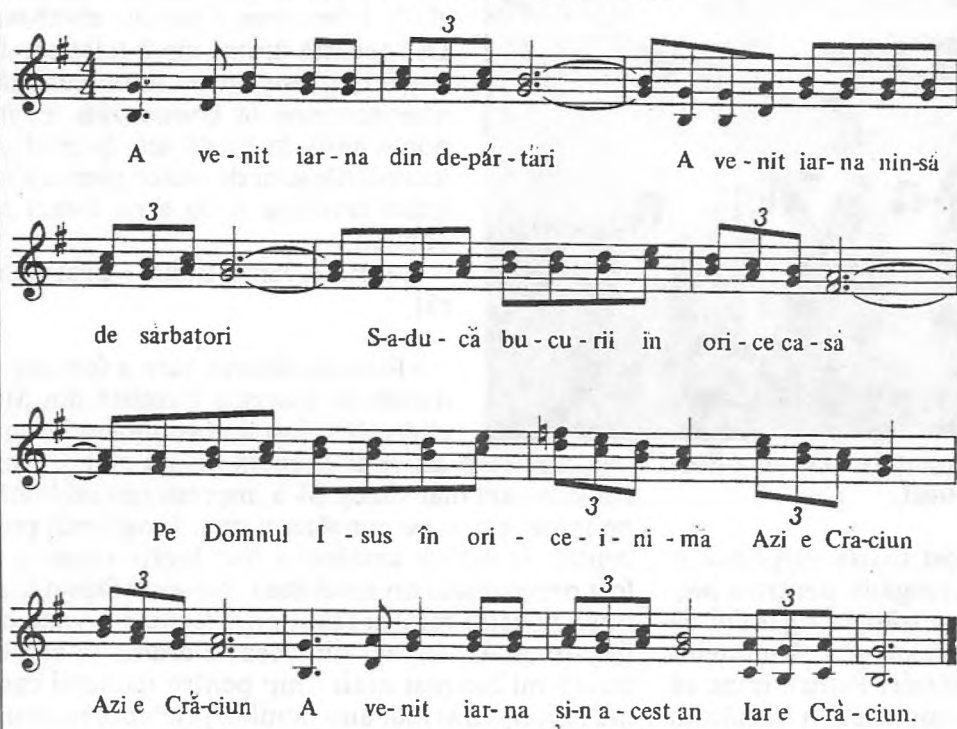
Timotei a îngenunchiat »Doamne, eu nu sunt vrednic să intru în casa mea, dar îl primesc pe acest om«. După ce ușa s-a închis s-a uitat în ochii bătrânului, a mers l-a luat de braț și l-a condus spre scaunul de onoare destinat Domnului Isus. Timotei știa că bătrânul era unchiul lui.

După ce s-au așezat la masă, bătrânul a început să-i povestească cum și-a risipit toată averea, cum a călătorit prin Siberia pentru a-și întâlni nepotul, pentru a-i cere iertare pentru tot răul care i-l făcuse. Dar în timpul furtunii s-a răcit complet și s-a temut că va îngheța și va muri. Dintr-o dată, spuse bătrânul, am întâlnit pe cineva care mi-a spus: Du-te la casa aceea unde ard luminile, vei fi hrănit și îngrijit bine. Poți să mănânci din farfuria mea, apoi m-a apucat de mână și m-a ridicat.

»Unchiule – spuse Timotei – știi cine te-a îndrumat aici? A fost Domnul, care a spus aceste cuvinte. De acum ești bine primit în casa noastră cât vei trăi pe acest pământ.«

În acea seară Timotei a priceput că inima lui este rea și tot ceea ce trebuie să facă este să se lase cuprins de dragostea lui Isus și el însuși să arate această dragoste față de unchiul său.

A venit iarna

2. A venit Domnul din depărtări
A venit din cerul nins de sărbători
S-aducă bucurii în orice casă
S-aducă multă pace în inimă
/:Domnul e bun:/
Stele de zăpadă și daruri mii
Pentru copii.

3. A venit CRĂCIUNUL din depărtări
Și ninge, peste mări și țări
Și ninge, ninge și peste casa mea
Și ninge, ninge, ninsă-i cărarea mea,
Azi s-a născut, Domnul cel Sfânt
Colinda s-audă-ntregul pământ
ISUS s-a născut.

Crăciunul

Noi n-am știut că-n noaptea-accea rece,
La Betleem, în iesle, lângă boi,
Plângând ni se naștea în grajd un rege,
Din cerul slavei coborât la noi.

Ni Te vestiseră de mult bătrânii,
Și-n visul lor profeții Te-au văzut,
Te așteptau și robii și stăpânii,
Dar ai venit, și nu Te-am cunoscut.

De-atâtea ori, glasuri legănate,
Preoți ne citeau din sulul scris,
Și toți stăteau cu suflete furate
De dorul lui Iehova cel promis.

Dar cine-ar fi putut atunci cunoaște
Că Tu, Mesia, așteptat din veac,
Vei coborî smerit și te vei naște
Ca cel mai slab din oameni și sărac!

Credeam că ceru-n fulgere aprinse
Ne va orbi cu ochii Tăi de jar,
Când colo Tu Te naști pe paie-ntinse
La pâlpăirea unui felinar!

Palatele erau și-așa prea multe,
Puteai găsi în ele pat curat,
Dar ai lăsat ciobanii să-Ți asculte
Duiosul plâns, Copile minunat!

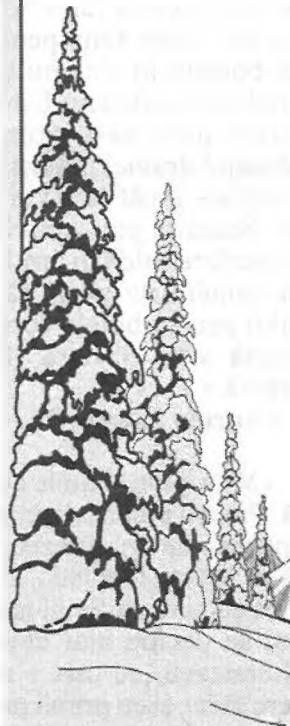
Tu, Creatorul lumilor de astre,
În paie, Doamne, să ajungi să stai?
Din tronul Tău, pe drumurile noastre,
Uitat și nici măcar un pat să n-ai?

Dar azi, când casele sunt pline,
Când toți sătui trăiesc în bogății,
Se mai gândește cineva la Tine,
Copile sfânt, că iarăși ai să vii?

O, cum să nu! Isuse, ia privește:
Palatele Te-așteaptă luminos,
Și-mpodobită lumea pregătește
Și pentru Tine un Crăciun frumos...

Ți-au scos în frig afară, lângă poartă,
Cumva pe-alcea iarăși de-ai să treci,
O iesle, ea să-mpartă aceeași soartă,
În-staul să te naști, în paie reci!

Valentin Popovici

PAGINI CULTURALE

Anul I

Nr. 5

decembrie 1998

Se apropie Crăciunul... Acum două mii de ani, în orașul Betleem, din provincia cucerită de romani pe nume Iudeia, s-a născut un copil. Pînă aici, faptul nu este cu nimic deosebit. Cu toate acestea evenimentul a schimbat mersul în-

tregii lumi. Nașterea Domnului Isus a marcat începutul unei noi ere istorice. Încă cîteva zile, și vom sărbători cu toții acest moment minunat, pentru care cei mai mulți ne-am pregătit din timp.

Sărbătoarea ne amintește de existența unui timp fericit

Marile sărbători religioase, Crăciunul și Paștele, au avut întotdeauna valoarea unor repere pentru viața tradițională, fiind anticipate prin lungi perioade de pregătire în care oamenii țineau post, își curățau întreaga gospodărie, zugrăveau casele, își pregăteau veșminte noi, anume destinate zilelor de sărbătoare.

Această atenție cu care este întâmpinată sărbătoarea, inclusiv sărbătoarea săptămînală, ziua de duminică, își are explicația în trăirile specifice pe care le stimulează pentru că "sărbătoarea" numește nu numai un interval de timp resimțit a fi diferit de timpul comun, ci și o stare a celor ce trăiesc sărbătoarea. Se poate spune că sărbătoarea contrazice și, totodată, compensează timpul comun al existenței. Ca alternativă a existenței cotidiene, sărbătoarea cuprinde manifestări ce-i sînt specifice, suspendînd viața obișnuită prin acte de solemnizare și ritualizare, prin evaziune într-o altă lume, a purității, despre care ne previn chiar actele prealabile ce pregătesc sărbătoarea - post, veșminte noi etc. - toate subsumate aceleiași intenții de purificare a vieții.

Sărbătoarea presupune o suspendare tacită a oricărui conflict, inclusiv acela în care omul intră cu sine însuși. Aceste detensionări periodice reface echilibrul și

energiile, deconectează și înfrumusețează viața, o ritmează și o scot de sub agresiunea timpului. Punctată cu sărbători, trecerea timpului organizează altfel existența. Este o formă de transfigurare care devine posibilă printr-o instrumentare a sacralului pe care viața este convocată să-l caute sau să-l regăsească.

Sărbătorile au rostul de a le aminti oamenilor ce este, și din ce motiv, important pentru ei. În esență, sărbătoarea este destinată să-l reînscrisă pe cel ce o trăiește într-un timp original. În timpul sărbătorii, omul face acte identice cu cele din intervalele nesărbătorești și totuși are sentimentul altui timp. Concluzia este că sărbătorile, ca perioade de timp bine definite, au semnificații speciale pentru comunitatea umană, sînt, de fapt, ieșiri îndreptate spre timpul mitic, spre sacru, sînt solidarizări patetice cu valorile care dau sens aspirațiilor omenești.

Sărbătoarea este de fapt un mod de a aminti existența unui timp fericit, primordial, de care omul își leagă atît nostalgiile cît și speranța. Este un timp în care crede și la care, periodic, participă, consolidîndu-și astfel credința și speranța care-l ajută să înfrunte mai ușor vicisitudinile cotidianului.

Ana Hoțopan

Fără mirosul pomului de iarnă Crăciunul este sărac și trist

– interviu cu Florica Gulyás din Aletea –

Pe nană Florică am întîlnit-o la magazin, unde își făcea cumpărăturile pentru sfintele sărbători. În coșul său erau fel de fel de dulciuri, fructe și lumînări. Aceleași lucruri ce sînt cumpărate azi de toată lumea. Mă uitam la coșul plin, apoi la mîinile ei trude și mă gîndeam oare și mai demult făceau aceleași mișcări ca și azi? Oare ochii săi, ce par azi triști, au văzut zile pline de fericire? M-am apropiat de ea și am întrebat-o:

– Nană Florică, pe vremuri, pregătirile pentru sărbători erau la fel?

– Pe vremuri, cînd eram eu copil, trebuia să începem cel puțin cu o săptămînă înainte, că pe atunci n-a fost așa ca și acum, tare mare sărăcie a mai fost. Oamenii au făcut mai pă sărăcie tot ce făceau, dar asta nu însemna că erau triști, ci dimpotrivă, multă veselie mai era. Îmi amintesc că și „țucuru” ce se punea pe pom era făcut în casă. Mama fierbea zahărul, îl amesteca cu lapte, cu vanilie și cu nuci. Toate acestea le fierbea cîteva minute, apoi, cînd era cald îl turna într-o formă și cînd se răcea, noi copiii îl împachetam în hîrțile colorate rămase de la Crăciunul trecut.

– Făceți prăjituri?

– Nu. Pe la noi nu erau cunoscute prăjiturile. Noi făceam coardă cu mac, cu prai și cu brînză de vaci și mai rar cu nuci. Se făceau și colaci mici și rotunzi. Cu aceștia așteptam colindătorii. Bani nu prea am avut să le dăm și de aceea le dădeam numai ce făceam noi în casă: cîrnați, colaci și poame, mai ales mere și nuci. Numai cei înstăriți le dădeau cîteva grițari copiilor. Dar e adevărat că de bani se bucurau cel mai mult că în timpul anului nu primeau de la nimeni nici măcar un bănuț.

– Pom de Crăciun aveți?

– Cum să nu! Familiile care aveau copii toate împodobeau cîte un brăduț. Cei mai săraci doar cîte o creangă pe care o puneau în fereastră. Dar și „poamele” le făceam noi în casă. Fetele făceau din hîrtie colorată flori-cele, iar mamele coceau turchele care se puneau sau pe pom sau sub el.

Nucile le înveleam în hîrtie de argint și cu un fir de ață le atînam pe pom. Mai atînam și mere mai mici. Daruri nu primea nimeni. Obiceiul acesta l-am preluat mai tîrziu, cînd ne-a mers un pic mai bine. Tot atunci ne-am lăsat și de făcutul poamelor căci le cumpăram de-a gata de la magazin.

– Ce ați gătit de Crăciun?

– Întîi se tăia porcul, de obicei la Ignaț. La noi în sat nu a fost nici o familie să nu fi tăiat porc. În ziua aceea noi copiii nu dormeam toată noaptea de nerăbdători ce eram. Nu se putea închipui un Crăciun fără porc tăiat în casă. Se găteau apoi tot felul de mîncăruri dar mai ales curechi umpluți. Era cînd se fierbea și supă de găină, dar mai rar. Cît durau sărbătorile de iarnă, adică de la Ignaț pînă la Bobotează toată lumea mîncea mai din belșug ca altădată. În perioada aceasta eram tare fericiți, mai ales noi copiii. Îmi amintesc întotdeauna cu drag de acele timpuri, deși pe atunci, cum v-am spus, eram tare săraci. Astăzi sîntem mai înstăriți, însă sărbătorile parcă și-au pierdut din farmecul lor de odinioară.

– Mai păstrați ceva din obiceiurile vechi?

– Din păcate, mai nimic. În seara de Ajun împodobim pomul, deși copiii noștri sînt căsătoriți, noi facem totuși pom de Crăciun. Lumînările și mirosul său ne amintesc de clipele fericite cînd eram copii și de vremea cînd copiii noștri erau mici. Mirosul lui aduce sărbătoare în casă. Azi nu mai umblă colindătorii, nici cu turca nu se mai umblă. Ba mai mult, nici neamurile nu se mai vizitează ca pe vremuri. Stăm aici, cu soțul meu singuri. Doar la biserică mai mergem. Distracția noastră este televizorul. Din cele ce am făcut în casa părintească mai facem azi doar plăcinte din aluat dospit și curechi umpluți. Fără mîncărurile acestea nu-mi pot închipui un Crăciun adevărat. Păcat că au dispărut obiceiurile, fără ele sărbătoarea parcă e mai tristă.

– Cred că aveți dreptate, eu vă doresc totuși să aveți sărbători fericite și multă sănătate în anul ce vine! Adam Bauer

„Dă-i, Doamne, gazdii noroc!”

Ziua Nașterii lui Cristos, Crăciunul este o sărbătoare creștină bogată în obiceiuri și credințe, care cuprind pe lângă elemente religioase și unele relice precreștine. În tradițiile popoarelor europene găsim multe motive care privind esența și scopul pe care îl îndeplinesc sînt asemănătoare, se practică pentru asigurarea și provocarea fecundității, bogăției și norocului.

Printre acestea se enumeră obiceiurile menite să garanteze sănătatea, fecunditatea animalelor, recolta bogată sau norocul membrilor familiei, dar nu era lipsită cea mai mare sărbătoare familială nici de prevestirile referitoare la recoltă sau mărițiș executate prin diferite procedee de prorocie.

Sănătatea animalelor se putea asigura – după un obicei cunoscut la Micherechi – astfel: se așeza sub masă fîn, porumb și apă, care apoi în dimineața Crăciunului se dădeau animalelor pentru a le feri de boli. Conform variantei din Chitighaz sub masă se punea un coș de porumb în care se făcea o adîncitură și care se arunca animalelor cu același scop. Influențarea favorabilă a productivității la Bătania se desfășura în urma obiceiului practicat la ajun, numit măturatul Crăciunului, în cadrul căruia gazda împrăstia în casă paie și fîn, care putea fi măturat doar la sfîrșitul sărbătorii, cînd legăturile de fîn erau așezate pe grindă, fiind folosite mai tîrziu în diverse procedee magice.

Tot cu scopul de a provoca fecunditate se practica obiceiul cunoscut la Bătania cu denumirea „umblatul cu pipipi”. Băieții care participau la această acțiune aruncau porumb în locuința gospodarilor imitînd glasul animalelor, activitate prin care se străduiau să influențeze în mod pozitiv afît recolta noului an economic cît și apărarea animalelor de spiritele dăunătoare.

În așezarea plăcintei cu mac la rădăcina pomilor roditori – obicei cunoscut tot la Bătania – se prezintă în mod clar rolul magic al activității.

Procedeele de prevestire erau frecvente în ziua de Anul Nou, dar unele dintre ele se practicau îndeosebi la Crăciun. La Otlaca-Pustă cu ajutorul lumînării înfîptă într-un ulcior plin cu grăunțe de porumb, grîu, orz se putea afla cantitatea recoltei din anul care se apropia.

Fetele își ghiceau mărițișul așezîndu-se pe grămada finului adunat și dus în grădina după măturatul Crăciunului, și așteptau cîntecul cocoșului pentru a afla direcția din care își puteau aștepta pețitorii.

De sărbătoarea Crăciunului se legau anumite interdicții respectarea cărora putea să provoace noroc: nu era voie să lucrezi, să împrumu ceva din casă, să duci afară gunoiul măturat în cursul sărbătorilor. Cel mai important scop al practicării acestor obiceiuri, asigurarea norocului, a sănătății și a fecundității se exprimă și în urările rostite la sfîrșitul colindelor:

„Dîrt-on fir dă busuioc
Dă-i, Doamne gazdii noroc!
Dîrt-on fir dă iarbă creafă,
Dă-i, Doamne gazdii viață!
Și la tăț cîț is în casă!”

E. M.

SIMBOLURI

BRADUL

Copacul veșnic verde e una din variantele cele mai frecvente ale *Pomului vieții* și ale *Arborelui cosmic*. Simbolizează viața veșnică, tinerețea și vigoarea, mîndria, curajul și verticalitatea (masculină). Este considerat ca fiind „copac al voinței de a trăi”. Începînd din Evul mediu, un brad împodobit servește drept *Pom de Crăciun* – simbol al reînnoirii anului.

FLOAREA

Floarea simbolizează frumusețea, armonia, idealul, pasiunea, tinerețea, puritatea, renovarea, lumea multicoloră, paradisiacă, dar efemeră și trecătoare. Foarea e un vechi simbol solar, această identificare e bazată pe asemănarea florii cu astrul zilei prin formă și culoare. Este și un simbol al inimii, al perfecțiunii spirituale.

FRUCT

În diferite tradiții mitologice simbolizează ideea abundenței, rodniciei, fecundității, iar pe plan spiritual – înțelepciunea. Numeroase fructe se asociază femeii, dragostei și sexualității (mărul, para, piersica). În creștinism, fructul este simbolul beatitudinii cerești, atribuit Sfintei Fecioare.

GRÎUL

Este simbolul hranei esențiale și al nemuririi. Simbolizează renașterea la toate nivelele vieții. Grîului i se atribuie întotdeauna o origine divină. Este considerat ca mijloc de stimulare a fertilității, dar și principalul scop al actelor de magie agrară. Grăunțele de grîu este unul din simbolurile vegetale ale lui Isus Cristos.

LUMÎNAREA

Este simbolul luminii, al sintezei materiei și spiritului: ceara și fitilul reprezintă materia din care se naște flacăra spirituală. Ea reprezintă credința celui ce ține în mînă o lumînare, fiind în același timp și simbolul sufletului său îndreptat spre Dumnezeu. Lumînarea aprinsă în mîna unui creștin e și un îndemn ca să fie „lumină a lumii”.

NUCA

Este simbolul fecundității și al fertilității; uneori chiar universul întreg e privit ca o nucă.

PORCUL

Era ofranda rituală închinată zeilor pămîntului, prezentă și în riturile de regenerare ale anului. Prevestește frigul sau căldura, iar întîlnirea cu el, în realitate sau în vis, e prevestitoare de bogăție și fericire. E simbolul idolatriilor, al oamenilor ce se îndepărtează de Dumnezeu; e chipul nesațului și al lăcomiei.

STEUA

Stelele sînt considerate ca fiind ochii cerului, fiii lunii și ai soarelui, în mod tainic legați de soarta oamenilor. Ca lumini ale cerului, stelele simbolizează spiritul și sînt considerate în popor drept călăuze ale oamenilor și simboluri ale destinului individual. Steaua din vîrfurile bisericilor și de pe tavanul lor înseamnă vegherea cerului asupra comunității bisericești. Steaua din vîrfurile Pomului de iarnă simbolizează steaua care i-a călăuzit pe cei trei magi.

Crăciunul creștin și sărbătorile vechilor romani

Din vremuri imemorabile nenumărate popoare organizează mari sărbători cu ocazia despărțirii de vechiul an și intrării într-un an nou. În astfel de momente festive se trec în revistă rezultatele anului ce se încheie și se fac noi proiecte de viitor pline de cele mai optimiste speranțe. Aceste sărbători de sfîrșit de an au fost multă vreme ținute la momentul venirii echinocțiului de iarnă. Cu acest prilej oamenii salutau venirea unei primăveri noi în ziua care în limbaj științific se numește anul nou astronomic.

În vremurile de demult anul nou calendaristic nu își avea începutul cum îl are acum, la 1 ianuarie. Momentul de început al anului era ales pe criterii diverse, în general pe observații făcute în natură. Din acest motiv, la început echinocțiul de iarnă, în jurul zilei de 25 decembrie, a fost ales ca început al noului an. Cam atunci încep zilele să fie mai lungi. În acest moment calendaristic soarele revine deasupra emisferei nordice a Pămîntului, urmînd ca în lunile următoare să lumineze și să încălzească mai mult această parte.

De demult, oamenii erau mai dependenți de natură decît sîntem noi astăzi, de aceea era foarte important pentru ei să observe cu atenție cînd se apropie perioada de încălzire, de început de înmugurire, premergătoare coacerii fructelor. Deja rezervele de hrană erau pe sfîrșite și trăiau cu speranța că noua primăvară și soarele dădător de belșug să revină împreună. Există credința că iarna soarele moare, și se aștepta cu teamă dacă se va mai întoarce din nou, dacă va mai reînvia. Cînd zilele începeau să se lungească era prilej de mare bucurie, deci și de sărbătoare, pentru că întunericul lungilor nopți începea să scadă.

Vechii romani considerau începutul anului odată cu venirea primăverii, pe 1 martie, dar mai tîrziu au schimbat acest calendar cu calendarul Ianuarie, care s-a răspîndit apoi și a devenit calendarul Gregorian folosit și astăzi.

Datorită credinței în zei și semizei, se considera că toate schimbările anotimpurilor erau urmarea rugăciunilor și sacrificiilor oamenilor față de aceștia. Romanii vedeau în lungirea zilelor renașterea zeului soare pe nume Mithra. La începutul anului se țineau carnavaluri lungi numite Saturnalii în timpul cărora se arăta tuturor dragoste, bunătate față de slugi și robi și se făceau cadouri. La această sărbătoare, pe lângă cadouri, romanii își dădeau și lumînări de ceară, care reprezentau lumina născîndă. Apoi se mîncă mult și veselie ținea cîteva zile de a rîndul. Din mîncăruri trebuia să se dea pentru înmulțire și la vite. Seara se făceau vrăji de dragoste. Saturn era considerat zeu al lumii de dincolo, influențînd semănăturile împreună cu sufletele celor morți. De la împăcarea zeilor subpămînteni și a sufletelor se credea că atîrnă și buna recoltă. În ziua corespunzătoare sărbătorii Ajunului nostru era de asemenea obiceiul de a da pomană pentru morți, iar noaptea se credea că sufletele vin și mănîncă la masă. Tot la Ajun mergeau copii să colinde, iar mama care avea copii printre străini, plîngea și nu mîncă nimic. Sărbătoarea zeului Mithra, în ianuarie, era diferită, fiind de origine persană. Zeul zice-se, s-a născut într-o peșteră, care totodată era și staul de vite, astfel încît a fost înconjurat la început de păstori. Cultul acestui zeu a atins apogeul tocmai la nașterea Creștinismului. De ziua lui era obiceiul de a sacrifica grîu pe foc, pentru că el a fost cel care i-a învățat pe romani cum trebuie făcut sacrificiul și rugăciunile. La creștinii ortodocși grîul este consumat de Crăciun iar la Anul Nou se cuvine a duce colivă la biserică. Boltele și vatra unde se aprindea focul era înconjurat cu cununi din flori. În colindele noastre florile sînt sărbătorite. Lui Mithra i se sacrifica și un colac. La noi se spune că colacii ce se fac la aceste sărbători de iarnă, trebuie să fie rotunzi ca soarele și luna.

Întîlnim multe elemente comune în cele două religii poate chiar datorită faptului că au fost contemporane. Creștinismul a preluat multe din obiceiurile altor religii, fapt ce l-a făcut mai bogat și mai popular. Chiar nașterea Mîntuitorului Isus Cristos în jurul acestui eveniment calendaristic este plină de semnificații pentru că descoperim multe trăsături comune cu credințele dinainte.

Reka Cristian

Dăruim cadouri

În felul în care se dăruie și se primește un cadou se reflectă un întreg univers al personalității umane. Cadoul poate înălța, poate reflecta un suflet nobil, poate dovedi generozitate, poate naște o bucurie sinceră. Cadourile au calități benefice, ștergînd barierele ce ne separă. Un cadou făcut cu bun simț dă glas prețuirii, înobilînd deopotrivă pe cel care dă, dar și pe cel care îl primește.

Cadoul se face purtătorul sentimentelor nutrite față de cel căruia îi este destinat și devine astfel un mijlocitor afectiv de comunicare între oameni. Acest lucru reiese mai ales în cazul celor două feluri de cadouri: cele făcute din politețe, respectiv cele făcute din tot sufletul. În cadrul convențiilor sociale în care trăim dăm

cu toții cadouri, pentru că așa se obișnuiește.

Cele mai fericite împrejurări sînt acelea în care dorința de a dăruie vine din suflet. În acest caz cadoul este însoțit și de ceva din tine. Iar atunci acel lucru în plus, venit din inimă, care însoțește cadoul se poate ridica mult peste valoarea obiectului în sine, adăugîndu-i considerabil un plus de farmec. Se petrece atunci un lucru minunat, cadoul aducînd bucurie și celui care primește dar și celui care dăruie.

Tradițiile ne arată cum ofrandele de odinioară, laicizate, au devenit azi cadouri. Conștientizînd sacralitatea lunii decembrie ne putem întoarce în timp, și, făcînd daruri în același spirit curat creștin în care credinciosul se roagă și aduce ofrande Domnului atotputernic, Crăciunul ne-ar redeschide calea uitată către cer.

Eva Iova